

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Martin Jirásek

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

Katedra veřejných financí

Studijní obor: Finance

Analýza dotací ze Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie

Autor bakalářské práce: Martin Jirásek

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Barbora Slintáková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2013

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Analýza dotací ze Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie“ jsem vypracoval samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označil a uvedl v příloženém seznamu.

V Praze dne 24.1.2013

.....
Martin Jirásek

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce paní doc. Ing. Barboře Slintákové, Ph.D. za její odbornou pomoc a vždy inspirující cenné rady a připomínky. Také bych rád srdečně poděkoval své rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Abstrakt

Státním fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie je jedním z nástrojů veřejné podpory české kinematografie. Podporuje filmové projekty v oblasti tvorba, výroba, distribuce, propagace a technologická modernizace. Stěžejní částí práce je analýza dotovaných filmů. Cílem je analyzovat dotace přidělené vzniklým filmovým snímkům v letech 2002 – 2011. Na základě analýzy zjišťujeme, zda má výše přidělené dotace vliv na návštěvnost, tržby či „divácké hodnocení“ dotovaného filmu. Práce nabízí argumenty hovořící ve prospěch veřejné podpory kinematografie z ekonomické i kulturní stránky. Věnuje se také hospodaření a organizační struktuře Fondu.

Obsah

Úvod	7
1 Historický exkurz do české kinematografie od počátku 20. Století	8
1.1 Období před rokem 1945	8
1.2 Československý státní film – období po roce 1945	8
1.3 Situace kinematografie po roce 1989	9
2 Argumenty pro podporu kinematografie	11
2.1 Proč podporovat kinematografii?	11
2.1.1 Kulturní hodnoty, umění a identita národa	11
2.1.2 Ekonomické přínosy	11
3 Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie	13
3.1 Státní mimorozpočtové fondy	13
3.2 Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie	14
3.2.1 Organizační struktura Fondu	14
3.2.2 Podpora Fondem	15
3.2.3 Žádost o podporu	15
3.2.4 Rozhodování Rady Fondu	16
3.2.5 Příjmy Fondu	16
3.2.6 Výdaje Fondu	17
4 Analýza dotovaných filmů	22
4.1 Proměnné filmu – filmové ukazatele	22
4.1.1 Návštěvnost filmu	22
4.1.2 Tržby filmu	22
4.1.3 Celková dotace	23
4.1.4 Hodnocení divácké úspěšnosti ČSFD	23
4.2 Databáze filmů	23
4.3 Informace o datovém souboru	24
4.4 Zkoumání závislosti	27
4.5 Shluková analýza	30
4.6 Shrnutí	34
Závěr	35
Literatura	37
Přílohy	38

Úvod

Film je mladé umění – pokud ho tedy srovnáme s jinými druhy umění. Divadlo, literatura, malířství, tanec, jsou tu už tisíce let. Filmové umění je staré pouze něco přes sto let. Ale i přesto se z něj, za tak krátkou dobu, stala vitální a vlivná umělecká forma. Film nás doprovází životem na všemožných místech – kino, autobus, letadlo i domov. Nabízí nám způsoby jak vidět a vnímat věci, situace a lidi odlišně. Zprostředkovává nám ušlechtilé myšlenky ale i poskytuje čistou formu zábavy. Nezpochybnitelně se stává naší součástí – jak každého jedince, tak i společnosti a národa.

Od ostatních druhů umění se film liší závislostí na složité technice. Vyžaduje aparát mnoha profesionálně zainteresovaných lidí. Film je totiž nejen tvořen, ale i vyráběn. Film je v závěru svého procesu distribuován divákovi, publika se těší z jeho promítání. Důrazně však musíme připomenout, že bez peněz se film v žádné jeho životní fázi neobejde. Filmový průmysl, především vnímán jako obrovský byznys, má i svojí složku „filmové umění“. Můžeme jí chápat jako protiklad k filmovému byznysu. Avšak žádná forma umění v moderní společnosti se nemůže vymanit z ekonomických osidel, to platí i pro film. Některé filmy jsou produkovány čistě jako prostředek zhodnocení finančních prostředků, u některých převažuje umělecká hodnota. Co je ale na filmu nejdůležitější, propojuje společenský a ekonomický kontext¹.

Tato bakalářská práce se věnuje jednomu z nástrojů veřejné podpory v České republice – tím je Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Jak z názvu vyplývá, Fond podporuje různé složky kinematografie – tvorba, výroba, distribuce, propagace a modernizace. Cílem této práce je analyzovat dotace přidělené vzniklým filmovým snímkům v letech 2002 – 2011. Na základě analýzy zjišťujeme, zda má výše přidělené dotace vliv na návštěvnost, tržby či „divácké hodnocení“ dotovaného filmu. Analýza je provedena pomocí matematickou metodu zkoumání závislostí. Rovněž využíváme statistické disciplíny shlukové analýzy. K provedení analýzy používáme data a informace obsažené ve Výročních zprávách Fondu, statistikách Českého filmového centra a Česko-slovenské filmové databáze.

¹BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. 1. vyd. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011, 639 s. ISBN 978-80-7331-217-6 (Váz.).

1 Historický exkurz do české kinematografie od počátku 20. Století

1.1 Období před rokem 1945

V době prvních filmových snímků¹ byla tato činnost z pohledu státu označována jako zábavní produkce všeho druhu. Byla vnímána jako zábava podobná eskamotérství, loutkovému divadlu, provazochodectví nebo vystavování kuriozit. Stát ji nepodporoval a pro její provozování vyžadoval licenci od zemského úřadu. V roce 1912 spatřil světlo světa první rakousko-uherský právní předpis o filmu, který upravoval provoz kinematografu. V průběhu 20. let 20. století se kinematografie začleňuje pod Ministerstvo vnitra, které ji licencuje a cenzuruje, a zároveň patří pod Ministerstvo obchodu a živností, jenž se staralo o obchodní záležitosti v kinematografii. V 30. letech se objevují, hlavně pod tíhou politické i hospodářské situace, první významnější pokusy o veřejnou podporu československé kinematografie. Roku 1932 vznikl první fond pro podporu filmu. Jeho finančním zdrojem byly poplatky z dovozu zahraničních filmů.² O dva roky později byla zavedena automatická podpora 40 000 korun pro výrobu cizojazyčných českých filmů. Vznikl Filmový poradní sbor, který po posouzení scénáře mohl udělit podporu ve výši 70 000 nebo 140 000 korun. V období Protektorátu (1939 – 1945) byl československý filmový aparát pod nadvládou německé produkce, která naší materiálně technickou základnu hojně využívala.³

1.2 Československý státní film – období po roce 1945

Benešovy dekrety z roku 1945 měly velký vliv i na kinematografii. Všechny filmové ateliéry, výroby, kina a laboratoře byly zestátněny a přešly pod nově vzniklou Československou filmovou společností (Čefis). Zásadní byl vznik Československého státního filmu (ČSF) v roce 1948, který převzal veškerou filmovou produkci, výrobu, distribuci i dovoz a vývoz filmů až do roku 1956. Na začátku 50. let vrcholí ideologická propaganda socialismu v československém filmu, díky němuž se hledáček státních výdajů ještě více zaměřil na film. Vznikají nové státní podniky pro jednotlivé oblasti kinematografie – Filmové studio Barrandov, Krátký film, Ústřední půjčovna filmů, Československý film export, Filmové laboratoře. Ke konci 50. let už opadá zájem o kinematografii jako o ideologicko-politický nástroj, a tak vznikají samostatné tvůrčí skupiny vedené dvojicí produkční – dramaturg. Role státu jako producenta se výrazně oslabuje, tvůrčí skupiny disponují velkou mírou nezávislosti.⁴ S nástupem normalizace v 70. letech stát v oblasti filmu znovu přebírá funkci producenta. Tvůrčí skupiny, v podobě v jaké vznikly, zanikají. Místo nich nastupují „poli-

¹Za počátek kinematografie považujeme událost veřejného promítání krátkých snímků bratry Lumiéry v pařížské kavárně Grand Café dne 28. prosince 1895.

²Za jeden vyrobený domácí film bylo možno dovést 7 zahraničních filmů, později změněno na poměr 1:6, později 1:5. Poplatky za dovezení byly 15 000, resp. 17 500, resp. 21 000 korun.

³KLIMEŠ, Ivan. Jazykové verze českých filmů a filmový průmysl v ČSR ve 30. letech. *Illuminace*. 2004, roč. 16, č. 2, s. 16.

⁴Vrcholem doby nezávislosti je tvorba tzv. Československé nové vlny – uskupení režisérů a scénáristů, jenž zásadně ovlivnili historii československého filmu. Mezi členy řadíme Miloše Formana, Věru Chytilovou, Ivana Passera, Jiřího Menzela, Jana Němce a další.

tický prověření“⁵ tvůrčí pracovníci. ČSF je v té době samostatnou výrobně-hospodářskou jednotkou⁶ a spadá přímo pod místopředsedu vlády. Konec 80. let nese znaky relativního uvolnění s postupnou výměnou ortodoxních tvůrčích osobností.⁷

1.3 Situace kinematografie po roce 1989

Státní filmové instituce byly transformovány, zprivatizovány a některé úplně zanikly. Ústřední ředitelství ČSF byl zrušen v roce 1991. Tyto události vytvořily prostředí volného filmového trhu. Nastala doba dynamického růstu filmového průmyslu, spojená s velkou mírou deregulace. Postupně vznikaly produkční společnosti, které pomalu nahrazovaly funkce bývalých státních podniků. Díky nedostatečné legislativní úpravě však tento proces probíhal velice pomalu. O rok později byl přijat zákon⁸ upravující fungování Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie. Dříve úspěšná československá filmová tvorba se propadla na několik let do útlumu. Na druhou stranu se Česká republika mohla těšit z obrovského přílivu zahraničních producentů. Často zde pobývali filmaři z celého světa, kteří využívali velmi levné, ale kvalifikované pracovní síly, profesionálních filmových ateliérů a postprodukčních studií a v neposlední řadě také atraktivních geografických lokací. Za zlomový okamžik můžeme považovat natáčení hollywoodského velko filmu Mission: Impossible⁹, které probíhalo v pražských ateliérech. Jméno hlavního herce, Toma Cruise, napomohlo k tomu, že se velké americké produkce (Universal, 20th Century Fox) rozhodly natáčet své projekty v Česku. Mezi nejvýznamnější z nich patří Van Helsing¹⁰, Tristan a Isolda¹¹, XXX¹² a Česká spojka¹³. Vznikaly zde ale i francouzské, německé a ruské filmy či televizní seriály.¹⁴

Rozvíjející se filmový průmysl přinesl tzv. multiplikační efekt – finanční prostředky vložené od zahraničních produkcí proudily přes sekundární odvětví, zejména služby (hotelnictví, pohostinství), jež filmový štáb využívá. V roce 2003 dosáhla částka utracená filmaři v sekundárním sektoru hodnoty 7,4 mld. Kč.¹⁵ Na Grafu 1.1 můžeme pozorovat, jak celkový objem produkce v témže roce (česká, zahraniční, z reklamy) činil 7,6 mld. Kč. V následujících letech produkce z mnoha důvodů výrazně poklesla a už nedosáhla takových finančních čísel jako ve zmíněném roce 2003. Za příčinu poklesu můžeme považovat jednak vstup České republiky do EU, kdy došlo ke ztrátě konkurenceschopnosti založené na nízkých výrobních a pracovních nákladech, tak nečinnost vlády v oblasti subvencí a daňových pobídek. Česká republika přestala být tolik atraktivní destinací pro zahraniční

⁵Převážně členové strany KSČ, kteří používají kinematografii jako nástroj politiky.

⁶Výrobně-hospodářská jednotka je označení pro střední stupeň organizační struktury tvořící základnu národního hospodářství tehdejšího socialistického Československa.

⁷KALLISTA, Jaromír. Antologie pro 1. ročník FAMU: Texty k úvodům do oboru Produkce. Praha: FAMU, 33 s. Dostupné z: <<http://www.famu.cz/pro-studenty/uvody-a-praktika/antologie-pro-1-rocniky-famu/>>

⁸Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

⁹Mission: Impossible, akční, 1996, USA, režie: Brian de Palma, 110 minut

¹⁰Van Helsing, akční, celovečerní, USA/Česká republika, 2004, režie: Stephen Sommers, 131 minut

¹¹Tristan a Isolda, dobrodružný, celovečerní, VB/ČR/USA/Německo, 2006, režie: Kevin Reynolds, 125 minut

¹²XXX, akční, celovečerní, USA, 2002, režie: Rob Cohen, 119 minut

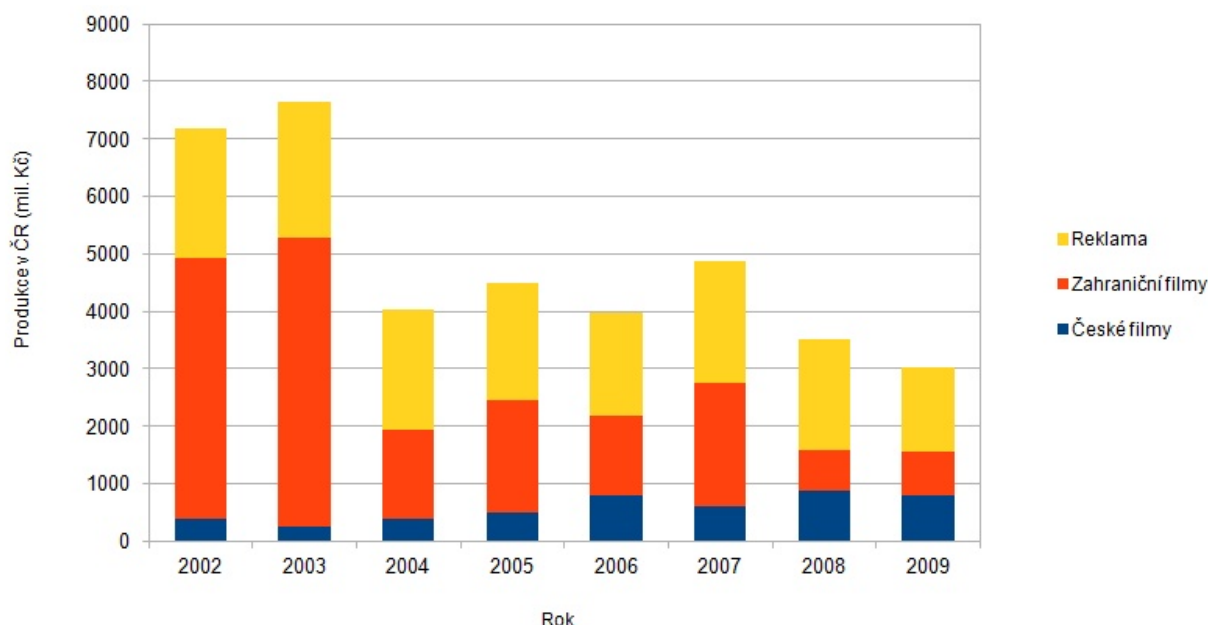
¹³Česká spojka, akční, celovečerní, USA/ČR, 2002, režie: Joel Schumacher, 112 minut

¹⁴DANIELIS, Aleš. Česká filmová distribuce po roce 1989. Iluminace. 2007, roč. 19, č. 1, s. 52.

¹⁵BOROVAN, Aleš. Filmy vydělaly státu 720 mil. korun. Hospodářské Noviny. 10. 5. 2006. Dostupné z: <<http://hn.ihned.cz/c1-18412710>>

produkce. Ty se přesouvaly dál na Východ, kde postkomunistické země pružně zareagovaly změnou své státní „filmové“ politiky. Signalizováno poklesem celkové produkce o 3,5 mld. Kč mezi roky 2003 a 2004. Hlavně Maďarsko ale i Rumunsko a Bulharsko v letech 2003 a 2004 vytvořily ucelený systém podpory pro zahraniční i domácí producenty. V roce 2006 českou produkci (meziroční nárůst o 308 mil. Kč) výrazně pozvedl film Bathory¹⁶. O rok později (meziročně o 762 mil. Kč) to byl zahraniční film Letopisy Narnie¹⁷.

Graf 1.1: Vývoj filmové produkce v ČR (mil. Kč)

Zdroj: www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/kinematografie/Strategie-konkurenceschopnosti-ceskeho-filmoveho-prumyslu-2011—2016_1.pdf

Tabulka 1.1: Vývoj filmové produkce v ČR (mil. Kč)

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
České filmy	390	243	386	487	795	613	880	800
Zahraniční filmy	4545	5024	1542	1961	1371	2133	705	744
Reklama	2237	2371	2107	2048	1804	2132	1937	1489
Celkem	7172	7638	4035	4496	3970	4878	3522	3033

Zdroj: www.mkcr.cz/assets/media-a-audiovize/kinematografie/Strategie-konkurenceschopnosti-ceskeho-filmoveho-prumyslu-2011—2016_1.pdf

¹⁶Bathory, historický, celovečerní, Česká republika/Slovensko/Velká Británie, 2007, režie: Juraj Jakubisko, 138 minut

¹⁷Letopisy Narnie, Princ Kaspian, dobrodružný, celovečerní, USA/Polsko/Česká republika/Slovensko, 2008, režie: Andrew Adamson, 150 minut

2 Argumenty pro podporu kinematografie

2.1 Proč podporovat kinematografii?

Všechny země Evropské unie podporují svůj filmový průmysl. Nejde pouze o finanční podporu, ale zahrnuje i nastavení metodiky fungování sektoru kinematografie a právního rámce, které je neméně důležité. Některé státy vydávají více prostředků a úsilí na její podporu, některé méně. Všechny si ale uvědomují nutnost tohoto konání. Následující body argumentují pro podporu kinematografie:

2.1.1 Kulturní hodnoty, umění a identita národa

Kultura je jednou z nedílných složek tvořící identitu národa. Obsahuje veškeré společenské hodnoty a díky přítomnosti kultury tyto hodnoty doslova pěstuje¹. Jedním z komunikačních kanálů kultury je umění, které skrze své konkrétní sdělovací prostředky - literaturu, divadlo, hudbu ale i kinematografii – ovlivňuje smýšlení jedinců daného národa. Film jako součást umění tak není pouhou nadstavbou dnešního společenského života. Spoluvytváří duševní hodnoty diváků, přibližuje jim soudobé problémy společnosti, připomíná historické události². Pavel Strnad, spoluzakladatel produkční společnosti Negativ, na otázku proč by měl stát podporovat film odpovídá: „Domnívám se, že panuje obecná shoda v tom, že film je součástí kultury a národní identity. Jestli tady po nás něco zbude, tak to budou právě třeba filmy. Ne vyrobené škodovky. Pokud stát není ochoten na vlastní identitu přispívat, tak je to velice špatné.“³

V oblasti kultury a masmédií (tedy i kinematografie) nacházíme externality. Jsou to především pozitivní externality. Externalitou označujeme účinky ekonomického rozhodnutí, které ovlivňují i jiné osoby, než původce takového rozhodnutí. Externality dělíme na pozitivní (výnosové) a negativní (nákladové). „Je známo, že sama kultura je pozitivní externalitou, neboť má vliv jak na jedince, tak na celé společenské prostředí.“⁴ Působení kultury zkvalitňuje vzdělání lidí, prostřednictvím kultivace lidského kapitálu, a tím zvyšuje kvalitu pracovní síly země.

2.1.2 Ekonomické přínosy

Filmový průmysl jako součást kultury přispívá k tvorbě domácího produktu. John Myerscough, britský ekonom, provedl v 80 letech minulého století výzkum, ve kterém se snažil kvantifikovat ekonomické výkony kultury. Výsledkem byla studie⁵, která potvrdila hypotézu silného multiplikačního efektu kultury na ekonomiku. Hlavními ekonomickými výkony kultury jsou tvorba pracovních míst a tvorba zisků resp. odvod daní.

¹Slovo kultura pochází z latinského „colere“, neboli pěstovat.

²Příkladem je film Lidice zobrazující příběh vyhlazení města nacistickými vojáky. Lidice, historický válečný film, ČR/SR, 2011, 121 min, režie: Petr Nikolaev

³STRNAD, Pavel. Český film si na sebe nikdy nevydělá. Hospodářské Noviny. 7. 12. 2012.

⁴HAMERNÍKOVÁ, Bojka. Kultura a masmédiá v tržních podmínkách: veřejná podpora a alternativní zdroje financování. Dot. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996, 207 s. ISBN 80-7079-857-2.

⁵MYERSCOUGH, John. The Economic Importance of the Arts in Britain (London Police Study Institute). 2008. ISBN: 978-08-5374-354-5.

Myerscoughotova studie měla dopad na municipální politiku mnoha měst, které se díky přeorientování na kulturní průmysl vymanily ze sociálních a ekonomických problémů. Jako příklad můžeme uvést Skotské město Glasgow. To bylo orientováno na těžký průmysl, ale potýkalo se s vysokou nezaměstnaností. Město bylo navíc sužováno společenskými nepokoji. Díky změně municipální politiky se město přeorientovalo na kulturní průmysly⁶ a situace se otočila o 180 stupňů. V roce 1990 se stalo evropským kulturním městem.⁷

Mezi další externality, které nám kinematografie přináší, můžeme za pozitivní externality označit působení filmových děl na cestovní ruch a podnikatelskou sféru. Díky filmovým festivalům se v době konání zvyšuje zájem o lokální restaurace, hotely a jiná rekreační zařízení. Naopak festivaly skrze tuzemské filmy nepřímou prezentují Českou republiku, která se stává turisticky atraktivnější. Filmoví fanoušci rádi navštěvují místa, kde se snímek odehrává nebo byl natáčen. V neposlední řadě kinematografie také velmi působí na úroveň vzdělání společnosti.

Ministerstvo kultury ČR si v roce 2010 nechalo zpracovat studii s názvem Vyhodnocení Programu pro podporu filmového průmyslu v ČR za 2010, anglicky RIA (Regulatory Impact Assessment). Studie zkoumala, jaké dopady bude mít zavedení veřejné podpory ve filmovém průmyslu. Z celkové částky 177 654 600 Kč poskytnutých dotací byl čistý příjem do veřejného rozpočtu ve výši 32 414 874 Kč. Dochází k závěrům, že čistá výnosnost dotace pro veřejný rozpočet činí 18%.

Česká republika se může pyšnit nabídkou těch nejkvalitnějších filmových štábů na světě. Disponujeme velkým počtem vysoce kvalifikovaných pracovníků filmových štábů, kteří jsou hojně vyhledáváni zahraničními produkcemi. Tvůrčí pracovníci, unikátní Barrandovské ateliéry, jazyková vybavenost – to vše je naše konkurenční výhoda. Avšak tato výhoda je tím nižší, čím je propracovanější program podpory ostatních států. Námi nabízené služby díky své kvalitě nejsou levné. Okolní evropské státy se snaží pomocí nejrůznějších produkčních stimulů přilákat zahraniční produkce. Například Maďarsko nabízí 20% nominální návratnost lokálně vynaložených prostředků. Produkce potom volí mezi velmi kvalitními službami nebo levnější variantou. V případě, kdy bychom byli schopni zároveň nabídnout jak stávající kvalitu tak i možnost snížení nákladů díky pobídkám, by produkce především volily Českou republiku. Působení zahraničních produkcí v ČR tvoří zmíněný multiplikační efekt a jejich přítomnost je velmi důležitá.⁸

⁶Kulturní průmysl zahrnuje oblast kinematografie, literatury, hudby, výtvarného umění, knihoven, muzeí, ale i reklamy, módy a designu.

⁷CIKÁNEK, Martin. Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku. 1. vyd. V Praze: Institut umění - Divadelní ústav, 2009, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.

⁸MINISTERSTVO KULTURY ČR. Vyhodnocení programu pro podporu filmového průmyslu za rok 2010. Dostupné z: <www.ppf.cz/file/189/vyhodnoceni-ppfp.doc>

3 Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie

V kapitole se pojednává o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie (dále Fond) jako o jednom z možných nástrojů veřejné podpory kinematografie v ČR. Fond se řadí mezi státní mimorozpočtové fondy, proto si v úvodu kapitoly tyto fondy definujeme. Je nutné poznamenat, že v průběhu psaní bakalářské práce vznikl nový Zákon¹ o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie. V práci se řídíme starým Zákonem² o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, který byl novým zákonem k 1.1 2013 nahrazen a zrušen. Jelikož v práci analyzujeme Fond v letech 2006 – 2011, vycházíme proto z již zaniklého zákona.

3.1 Státní mimorozpočtové fondy

Státní mimorozpočtové fondy (též nazývané účelové) zákon³ definuje jako „*právnícké osoby, zřízené pro finanční zabezpečení zvlášť stanovených úkolů a hospodaření s prostředky pro ně určenými.*“⁴ Zaměřují se na financování jednotlivých aktivit v odvětvích veřejného sektoru. Pod tímto si můžeme například představit oblast kultury, zemědělství nebo dopravy. Z toho nám vyplývá, že fondy jsou spravovány příslušnými ministerstvy (Ministerstvo kultury, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo dopravy). Podstatou existence fondů je nabídnutí jiných možností, jak financovat určité cíle vlády (alternativa ke státnímu rozpočtu). Zřízení fondu je spojeno se samostatným zákonem o té dané instituci. Zákon upravuje způsoby poskytování přísně vymezených účelových dotací, finanční zdroje fondu a výdaje na správu, ale také definuje orgány a způsob fungování fondu. Při vzniku fondu jsou mu uděleny ze státního rozpočtu finanční prostředky, se kterými nadále operuje. Fond je naprosto nezávislý a stát za jeho závazky nenese žádnou odpovědnost. Pro každý následující rok musí fond předložit návrh rozpočtu, který je později příslušným ministrem předložen k projednávání v Poslanecké sněmovně ČR. Fond disponuje způsoby, jak zajistit své příjmy, může ale požádat o dotaci ze státního rozpočtu (většinou jde o mimořádnou výpomoc). Některé účelové fondy mají pravomoc vstupu na finanční trhy a poskytování úvěrových služeb.

Důvody hovořící ve prospěch mimorozpočtových fondů:⁵

- účelovost fondu – Fond může lépe rozpoznávat problémy a potřeby v dané sféře právě díky svému zaměření na určitou oblast. Jeho rozhodování je efektivnější, než kdyby je dělal orgán centrální vlády. Je také schopen skrze přesně vymezené prostředky fondu finančně zajistit aktivity, které by ze státního rozpočtu nebyly pokryty.

¹Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon audiovizí)

²Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

³Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

⁴§ 28 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

⁵URBÁNEK, Václav a kol. Veřejné finance. II, Soubor textů k předmětu. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005. 179 s. ISBN 80-245-0931-8.

- účelovost příjmů a výdajů – Fond uplatňuje princip účelovosti příjmů a výdajů tím, že příjmy vznikající v daném odvětví do něj znovu vrací formou výdajů.
- dlouhodobé projekty – Financování dlouhodobějších projektů mimorozpočtovými fondy má své pozitivum v tom, že jsou ve větší míře eliminovány politické tlaky, které by mohly například díky volebnímu cyklu narušit financování a tím i dokončení projektů.
- hospodaření fondu – politika hospodaření s prostředky mimorozpočtového fondu je rozdílná ve srovnání s pravidly hospodaření státního rozpočtu. Mimorozpočtový fond disponuje vhodnějšími pravidly pro efektivnější alokaci zdrojů.

V České republice existují tyto státní fondy:

1. Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie,
2. Státní fond kultury,
3. Státní fond životního prostředí,
4. Státní zemědělský intervenční fond,
5. Státní fond pro zúrodnění půdy,
6. Státní fond rozvoje bydlení,
7. Státní fond dopravní infrastruktury.

3.2 Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie

Jedním z nástrojů státu, jak podporovat český filmový průmysl, je Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie. Byl zřízen za účelem veřejné podpory filmové tvorby, např. psaní scénářů, distribuce, propagace a výroba filmů, za účelem technologické podpory a modernizace kin. Dále se podílí na spolufinancování filmových festivalů a přehlídek a jiných projektů souvisejících s kinematografií. Fond vznikl na základě usnesení České národní rady dne 14.4.1992. Legislativně je upraven zákonem č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

3.2.1 Organizační struktura Fondu

Fond je spravován ministerstvem kultury České republiky, v jeho čele stojí ministr kultury, který je odpovědný za hospodaření s prostředky Fondu. Nejvyšším orgánem Fondu je Rada Fondu. Ta rozhoduje o způsobu čerpání prostředků a její výši. Rada je tvořena maximálně 13 členy⁶, jež navrhuje ministr „*po projednání s profesními organizacemi a sdruženími*“

⁶Nynějšími členy Rady Fondu jsou: Petr Vítěk (předseda), Tereza Brdečková (místopředsedkyně), Vladimír Soják (místopředseda), Tereza Czesany Dvořáková, Pavel Dragoun, Jaromír Kallista, Luděk Klega, Zuzana Kopečková, Sylvie Legnerová, Jana Škopková, Zdena Štěpánková, Eva Tomanová, Jiří Voráč.

tvůrců, zaměstnavatelů a pracovníků působících v oblasti České kinematografie“⁷. Jsou to významné osoby z oblasti kultury a peněžnictví. Podmínkou členství v Radě je občanská bezúhonnost a politická neutralita. Funkce člena Rady není „*slučitelná s funkcí prezidenta, poslance, předsedy a místopředsedy vlády, ministra, vedoucího jiného ústředního orgánu státní správy nebo jeho náměstka*.“

Hlavní činností Rady je posuzování otázek týkající se tvorby finančních prostředků a jejich užití. Rada rozhoduje o udělení prostředků jednotlivým žadatelům o finanční podporu. Dále navrhuje rozpočet příjmů a výdajů pro jednotlivé roky a také předkládá závěrečný účet Fondu. Veškeré náklady související s činností Rady nese Fond.

3.2.2 Podpora Fondem

Prostředky, kterými Fond disponuje, jsou dle zákona poskytovány na podporu několika oblastí kinematografie. První oblastí je podpora tvorby a výroby českého kinematografického díla. Jde především o výrobu samotného filmu, včetně psaní scénáře nebo distribuce filmu do kin. Další oblastí je podpora propagace české kinematografie. Zde Fond podporuje filmové festivaly a snaží se propagovat české filmy na zahraničních filmových přehlídkách. Fond dále podporuje modernizaci a technický rozvoj české kinematografie. V posledních letech jde hlavně o digitalizaci kin a s ní spojené náklady na technické vybavení. Poslední oblastí, kterou Fond svými prostředky podporuje, jsou kinematografická díla související s národnostními a etnickými menšinami žijícími na území České republiky. Opět jde o výrobu, distribuci a propagaci těchto děl. Finanční prostředky, které Fond rozděluje mezi žadatele, jsou poskytovány jako účelové dotace, půjčky nebo návratné finanční výpomoci. Maximální možná výše podpory v případě účelové dotace je polovina plánovaných nákladů na projekt. Fond má možnost, při poskytnutí účelové dotace žadateli, sjednat si podíl na výnosech z projektu. Žadatel může využít tzv. návratné finanční výpomoci. Fond poskytne žadateli prostředky, ty ale musí být navraceny v plné výši do 18 měsíců od premiéry.⁸

3.2.3 Žádost o podporu

Podpora může být přiznána právnické či fyzické osobě s trvalým pobytem na území České republiky. Žádost se podává písemně, formou vyplněného formuláře, který je volně přístupný na webových stránkách Ministerstva kultury. K podanému formuláři musí být přiloženy i povinné přílohy, např. výpis z obchodního popř. živnostenského rejstříku, rozpočet a časový harmonogram projektu. Společně s žádostí musí žadatel uhradit žadatelský poplatek, který slouží k úhradě nákladů spojených s posuzováním žádosti. Výše poplatku je stanovena na 10 000 Kč při žádosti na výrobu nebo tvorbu dlouhometrážního díla nebo na technický rozvoj a modernizaci a 5 000 Kč u žádostí na distribuci a propagaci díla a na tvorbu nebo výrobu krátkometrážního díla.⁹

Správce Fondu přijatou žádost zaeviduje do databáze a poté předává členům Rady Fondu. Na zasedání Rady Fondu se hlasuje o přidělení či nepřidělení finanční podpory. Hlasování je vždy tajné, ale žadatel má možnost se zúčastnit projednávání. Závěry z projednávání není Rada povinna nikterak zdůvodňovat. Žadatel písemně obdrží rozhodnutí

⁷Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

⁸Dokument Postup při poskytování prostředků o podporu dostupných ze stránek Ministerstva kultury, dostupný z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/postup-pri-zadosti-o-podporu-1575/>>

⁹Za krátkometrážní dílo se považuje dílo s délkou do 60 minut.

Rady, nejdéle však do 3 měsíců ode dne doručení žádosti. Pokud mu je podpora přidělena, uzavře správce Fondu s žadatelem smlouvu o udělení podpory. Před tímto krokem však musí žadatel předložit správci aktualizovaný rozpočet a harmonogram projektu, a to do 20 dnů po doručení rozhodnutí.

3.2.4 Rozhodování Rady Fondu

Nynější členka rady Tereza Czesany Dvořáková¹⁰ uvádí, že jediným kritériem při rozhodování o přidělení dotace je scénář. Členové Rady obdrží scénář s dostatečným předstihem před hlasováním k prostudování a utvoření subjektivního názoru. Při samotném aktu rozhodování o podpoře má žadatel možnost svůj projekt Radě prezentovat (většinou tak činí producent nebo režisér filmu) a zodpovědět jejich dotazy týkající se scénáře. Dvořáková však zmiňuje jeden z problémů Rady. Tím je časová zaneprázdněnost členů, kteří působnost v Radě Fondu vykonávají jako vedlejší profesní aktivitu. Na hlubší rozbor a zamyšlení se nad žádostí nemají dostatek času. Výsledek o podpoření či nepodpoření projektu, je sice profesně fundovaný, ale ve výsledku pouze a jen odhad. V tomto případě stojí za zmínku výrok Pavla Strnada¹¹: „Chtěl bych všechny ty filmové kritiky vidět, jestli by z padesáti scénářů poznali tři, ze kterých kvalitní film vznikne.“¹² Dalším problémem Rady je neexistence dlouhodobé koncepce podpory. Rada se tímto chce vyhnout nechtěnému upřednostňování filmových žánrů. „Navenek však tato absence plánu působí neprofesionálně a my pak musíme čelit řadě kritik ze strany Ministerstva kultury,“ říká Dvořáková.

3.2.5 Příjmy Fondu

Finanční prostředky proudící do Fondu jsou dle zákona¹³ rozděleny na:

- a) výnosy z majetkových účastí České republiky na podnikání právnických osob ve filmovém průmyslu,
- b) výnosy z cenných papírů nabytých Fondem od jiných subjektů,
- c) úvěry od právnických osob,
- d) úroky z návratných finančních výpomocí a z půjček poskytnutých Fondem žadatelům, a úroky z prostředků Fondu uložených v bance,
- e) splátky půjček a návratných finančních výpomocí poskytnutých Fondem žadatelům,
- f) smluvní pokuty placené žadateli v případech, ve kterých prostředky Fondu nebyly použity podle stanovených podmínek (§ 11 odst. 5),
- g) dary a dědictví pro Fond,
- h) výnosy z veřejných sbírek a loterií organizovaných Fondem,

¹⁰Informace získané z osobního rozhovoru s Terezou C. Dvořákovou byly použity s jejím osobním svolením.

¹¹Spoluzakladatel české produkční společnosti Negativ.

¹²STRNAD, Pavel. Český film si na sebe nikdy nevydělá. Hospodářské Noviny. 7. 12. 2012.

¹³§ 7 zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

- i) sjednané podíly na příjmech z kinematografických děl, na které byly poskytnuty prostředky Fondu (§ 11 odst. 2),
- j) dotace ze státního rozpočtu,
- k) příplatek k ceně vstupného (§ 8),
- l) příjmy z využití filmových děl, pokud byly na Fond převedeny,
- m) příjmy za užití kinematografických děl, u nichž Fond vykonává autorská práva výrobce, která na něj přešla na základě zvláštního zákona,
- n) další zdroje stanovené zvláštními právními předpisy.

Zdroje Fondu dělíme na daňové, nedaňové a transfery z veřejných rozpočtů. Velice důležitým daňovým příjmem je příplatek k ceně vstupného ve výši 1 Kč.¹⁴ Částku vybranou na příplatcích musí kino odvést do Fondu vždy po skončení čtvrtletí. Pokud tak neučiní, může mu být udělena pokuta až do výše 50 000 Kč. Tuto pokutu vymáhá správce Fondu.

Nedaňové příjmy se dělí na příjmy z vlastní činnosti a na ostatní nedaňové příjmy. Mezi příjmy z vlastní činnosti řadíme příjmy z obchodního využití filmů, příjmy které plynou z autorského zákona, příjmy tvořené výnosy z podpořených projektů a splátky dříve poskytnutých finančních výpomocí.¹⁵

Ostatní nedaňové příjmy zahrnují pronájem nemovitosti v ulici Lumierů, příjmy z úroků, sankční platby od příjemců podpory za porušení smluvních povinností, vrácené finanční podpory od příjemců z důvodů nerealizace projektu. Dále zahrnuje tzv. žadatelské poplatky. *Poplatky jsou určeny na úhradu nákladů na expertní posouzení předložených projektů a budou vyúčtovány žadatelům.*¹⁶ Zbývajících položkami jsou splátky finanční výpomoci právníkům a fyzickým osobám, odúmrť¹⁷ a vrácené autorské honoráře.

Třetím druhem příjmů Fondu jsou transfery z veřejných rozpočtů, jež plynou v podobě dotací ze státního rozpočtu.

Příjmy Fondu se v letech 2006 - 2011 pohybují mezi 200 až 300 mil. korun. Výjimkou je rok 2008, kdy Fond obdržel jednorázovou dotaci 90 mil. korun ze státního rozpočtu. Mezi další významný zdroj z hlediska objemu peněz je příjem z reklam poskytované Českou televizí. Pro roky 2009 – 2011 byl tento příjem konstantní ve výši 150 mil. korun. Daňové příjmy Fondu se v daném období pohybují v rozmezí 11 – 13 mil. korun. Druhým, velmi podstatným zdrojem příjmů, jsou nedaňové příjmy. Objem prostředků se v daném období výrazně liší (viz. Tabulka 3.1), dosahují hodnot 90 – 220 mil. korun. Největší podíl na tom mají položky Obchodní využití filmů a Příjmy dle autorského zákona. Třetím zdrojem jsou Daňové příjmy, tedy korunové příplatky ke vstupnému. Jak vidíme na Grafu 3.1, objem tohoto příjmu Fondu je v porovnání s celkovými příjmy zanedbatelný.

3.2.6 Výdaje Fondu

V rámci rozpočtu Fondu dělíme výdaje na běžné a kapitálové. Mezi běžné výdaje řadíme položky související s dosažením příjmů Fondu a položky týkající se činnosti a správy Fondu

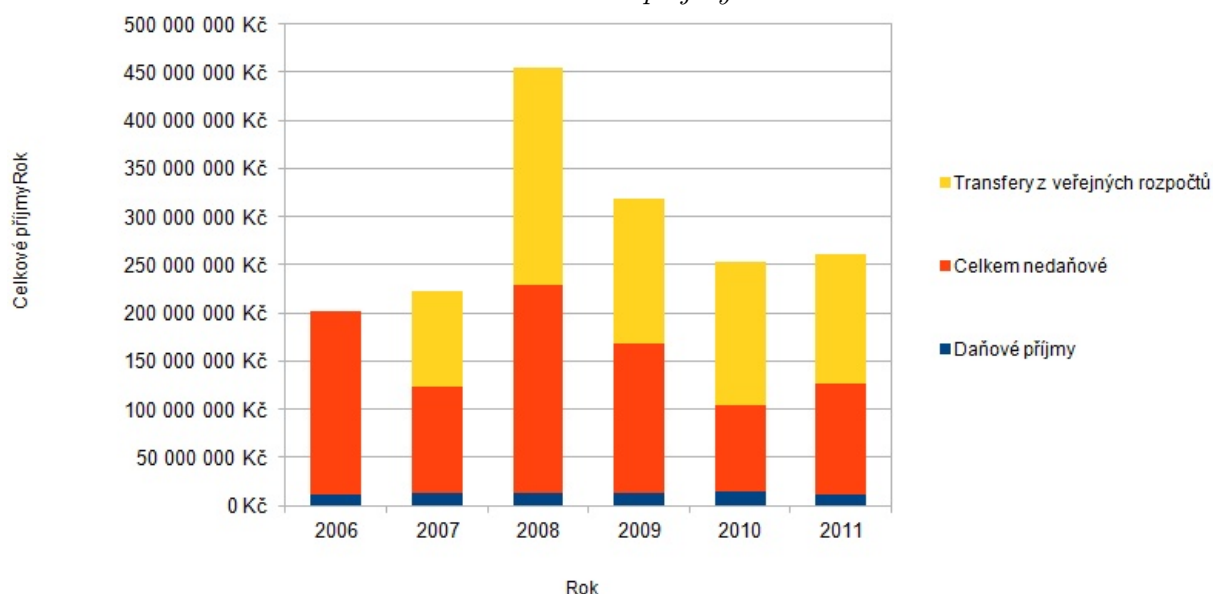
¹⁴V zákoně je stále uvedena měna ve tvaru Kčs.

¹⁵Výroční zpráva MKČR 2008, dostupná z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocní-zpravy-a-rozpocety-204/>>

¹⁶Tamtéž.

¹⁷Odúmrť je nazývána platba dle autorského zákona.

Graf 3.1: Celkové příjmy Fondu

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocní-zpravy-a-rozpocety-204/>

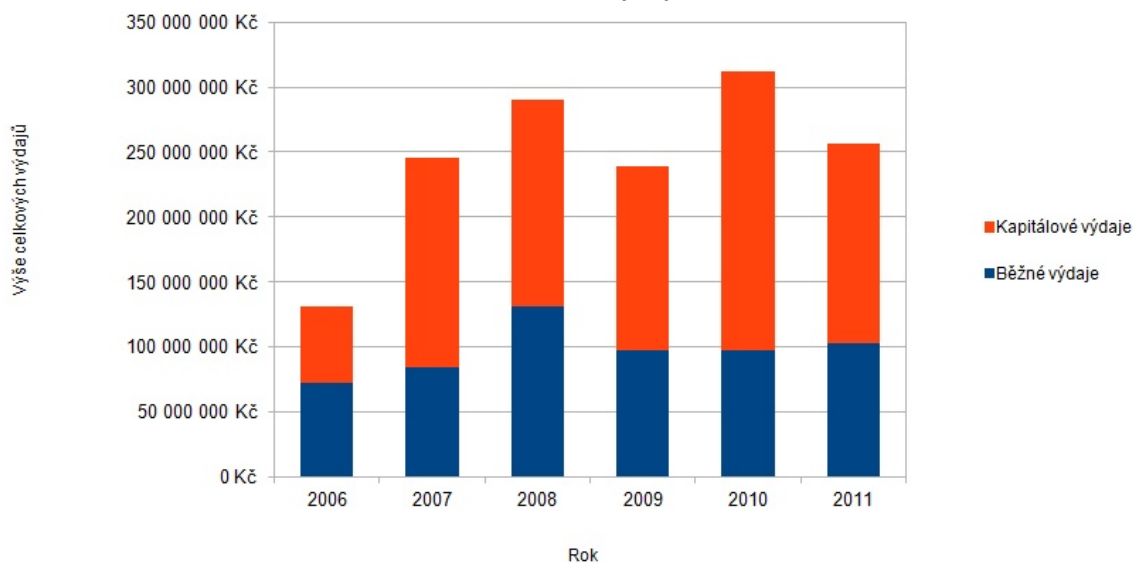
resp. Rady Fondu. Běžné výdaje také obsahují například výplaty autorských honorářů. Výdaje na podporu žadatelům jsou zahrnuty v kapitálových výdajích, musí však být investičního¹⁸ charakteru.

Výdaje Fondu v letech 2006 – 2011 se nacházíme v intervalu 140 až 310 mil. korun. Na Grafu 3.2 vidíme, že kapitálové příjmy (mimo rok 2006) vždy tvoří větší část celkových výdajů.

Podstatnou část celkových výdajů každoročně tvoří prostředky na podporu výroby, scénáře, distribuci, propagaci a modernizaci kinematografického díla. Součet těchto položek se v letech 2007 – 2011, tedy celkové vyplacené podpory, pohybuje (viz. Graf 3.3) mezi 190 až 230 mil. korun. Roku 2006 bylo uděleno na dotacích pouze 70 mil. korun. V Tabulce 3.3 vidíme jednotlivé výše vyplacených podpor, kde největší objem tvoří podpory na Výrobu kinematografického díla (130 – 160 mil. korun, mimo rok 2006), výdaje na Propagaci (20 – 30 mil. korun). Nezanedbatelné výdaje jsou na Modernizaci (10 – 30 mil. korun) a Distribuci (6 – 20 mil. korun). Za sledované období nebyla poskytnuta Podpora etnografických menšin.

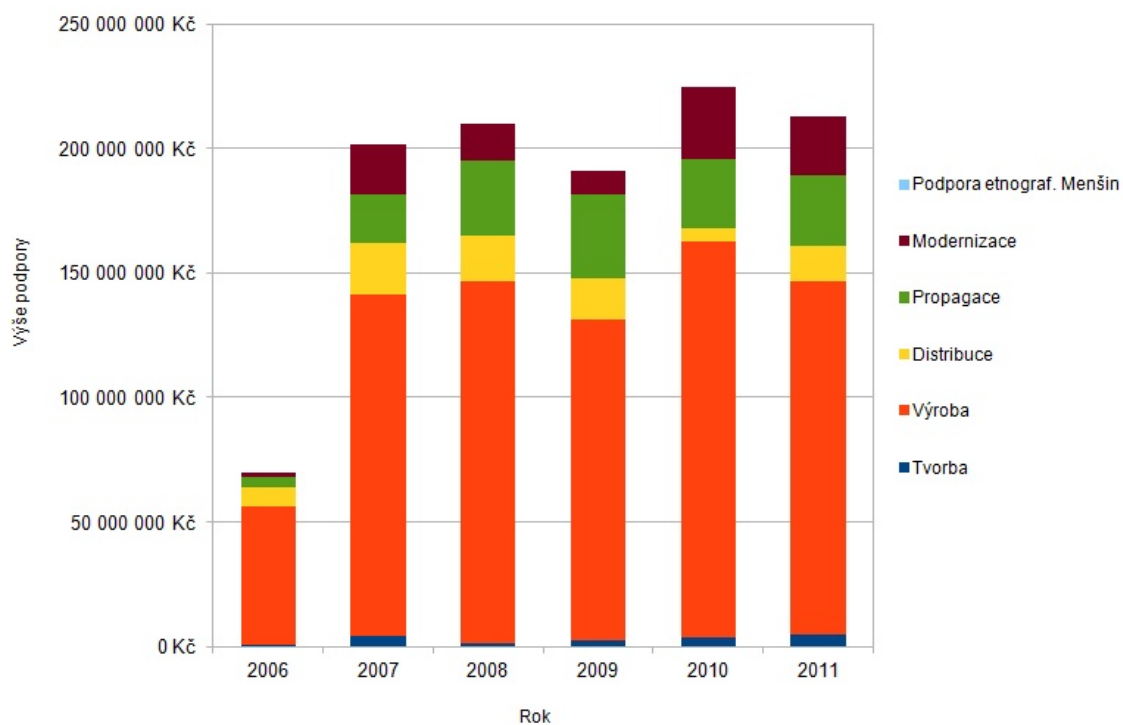
¹⁸Převážně výdaje za modernizaci a technický rozvoj české kinematografie.

Graf 3.2: Celkové výdaje Fondu

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocní-zpravy-a-rozpocety-204/>

Graf 3.3: Celková výše udělených podpor

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocní-zpravy-a-rozpocety-204/>

Tabulka 3.1: *Příjmy Fondu v letech 2006 – 2011*

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Korunový příspěvek ke vstupnému	11 022 000 Kč	13 029 000 Kč	12 213 000 Kč	13 283 000 Kč	13 865 000 Kč	11 261 000 Kč
Daňové příjmy	11 022 000 Kč	13 029 000 Kč	12 213 000 Kč	13 283 000 Kč	13 865 000 Kč	11 261 000 Kč
Obchodní využití filmů	162 376 000 Kč		196 607 000 Kč	144 406 000 Kč		
Příjmy dle autorského zákona	934 000 Kč	100 847 000 Kč	513 000 Kč	2 267 000 Kč	75 453 000 Kč	95 688 000 Kč
Podíl na výnosech dříve podpořených projektů	30 000 Kč	42 000 Kč	88 000 Kč	130 000 Kč		
Národní filmový ústav	0 Kč	0 Kč	3 250 000 Kč	1 590 000 Kč		
Z vlastní činnosti	174 363 000 Kč	100 889 000 Kč	200 458 000 Kč	148 393 000 Kč	75 453 000 Kč	95 688 000 Kč
Pronájem nemovitosti (ul. Lumierů)	409 000 Kč	501 000 Kč	514 000 Kč	549 000 Kč	553 000 Kč	561 000 Kč
Příjmy z úroků	1 277 000 Kč	1 812 000 Kč	2 482 000 Kč	2 275 000 Kč	1 715 000 Kč	745 000 Kč
Sankční platby od příjemců podpory	197 000 Kč	65 000 Kč	120 000 Kč	112 000 Kč	663 000 Kč	72 000 Kč
Vrácené podpory od příjemců (nerealizováno)	2 499 000 Kč	518 000 Kč	2 759 000 Kč	1 112 000 Kč	*	*
Uhrazené žadatelské poplatky	732 000 Kč	1 401 000 Kč	1 462 000 Kč	1 198 000 Kč	2 034 000 Kč	*
Vrácené autorské honoráře	207 000 Kč	210 000 Kč	6 000 Kč	5 000 Kč	78 000 Kč	2 000 Kč
Odúmrť	0 Kč	54 000 Kč	633 000 Kč	294 000 Kč	8 732 000 Kč	*
Splátky finanční výpomoci PoaFO	10 946 000 Kč	5 000 000 Kč	8 900 000 Kč	850 000 Kč	*	*
Ostatní nedaňové	16 267 000 Kč	9 561 000 Kč	16 876 000 Kč	6 395 000 Kč	12 130 000 Kč	18 255 000 Kč
Celkem nedaňové příjmy	190 630 000 Kč	110 450 000 Kč	217 334 000 Kč	154 788 000 Kč	89 853 000 Kč	115 717 000 Kč
Celkové daňové a nedaňové příjmy	190 630 000 Kč	123 479 000 Kč	229 547 000 Kč	168 071 000 Kč	103 718 000 Kč	126 978 000 Kč
Od České televize z reklamy	0 Kč					
Ze státního rozpočtu	0 Kč	98 600 000 Kč	137 501 000 Kč	150 000 000 Kč	150 000 000 Kč	133 467 000 Kč
Transfery z veřejných rozpočtů	0 Kč	98 600 000 Kč	224 799 000 Kč	150 000 000 Kč	150 000 000 Kč	133 467 000 Kč
PŘÍJMY CELKEM	190 630 000 Kč	222 079 000 Kč	454 346 000 Kč	318 072 000 Kč	253 718 000 Kč	260 446 000 Kč

Pozn.: Hodnota položky označené [*] není známa.

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-jeske-kinematografie/vyrocnizpravy-a-rozpocety-204/>>

Tabulka 3.2: Výdaje Fondu v letech 2006 – 2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Běžné výdaje	72 096 000 Kč	83 624 000 Kč	131 494 000 Kč	97 461 000 Kč	96 767 000 Kč	102 613 000 Kč
Kapitálové výdaje	59 461 000 Kč	162 073 000 Kč	158 791 000 Kč	140 980 000 Kč	215 683 000 Kč	153 971 000 Kč
Celkem výdaje	131 557 000 Kč	245 697 000 Kč	290 285 000 Kč	238 441 000 Kč	312 450 000 Kč	256 584 000 Kč

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocnizpravy-a-rozpocety-204/>>

Tabulka 3.3: Výdaje na podporách v letech 2006 – 2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tvorba	858 000 Kč	4 504 000 Kč	1 470 000 Kč	2 518 000 Kč	3 768 000 Kč	4 900 000 Kč
Výroba	55 164 000 Kč	137 072 000 Kč	145 436 000 Kč	128 884 000 Kč	158 725 000 Kč	141 900 000 Kč
Distribuce	7 785 000 Kč	20 230 000 Kč	18 186 000 Kč	16 527 000 Kč	5 695 000 Kč	14 335 000 Kč
Propagace	4 190 000 Kč	19 857 000 Kč	30 064 000 Kč	33 431 000 Kč	27 400 000 Kč	28 210 000 Kč
Modernizace	2 129 000 Kč	19 905 000 Kč	15 017 000 Kč	9 787 000 Kč	29 200 000 Kč	23 300 000 Kč
Podpora etnograf. Mensin	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Celkem na dotacích	70 126 000 Kč	201 568 000 Kč	210 173 000 Kč	191 147 000 Kč	224 788 000 Kč	212 645 000 Kč

Zdroj: Výroční zpráva MKČR 2006 – 2011, vlastní zpracování, dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-pro-podporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/vyrocnizpravy-a-rozpocety-204/>>

4 Analýza dotovaných filmů

Tato část bakalářské práce analyzuje filmy podpořené Státním fondem pro podporu a rozvoj české kinematografie. Kapitola má dva cíle. Prvním cílem je najít závislosti mezi jednotlivými proměnnými filmů pomocí statistické metody zkoumání závislostí. Druhým cílem je rozřídění prvků pozorování (filmy) do skupin, které jsou utvořeny na základě podobnosti proměnných. Ze statistických výsledků jsou formulovány závěry našeho zkoumání ve vztahu k Fondu.

Na začátku této kapitoly musíme zmínit, že na základě námi provedené rešerše, použití shlukové analýzy pro podobné účely nebyl doposud provedeno. V tomto směru je provedená analýza průkopnickou.

4.1 Proměnné filmu – filmové ukazatele

Ukazatele byly vybrány takovým způsobem, aby bylo možné získat data k co možná největšímu počtu filmů. Vybrány byly následující ukazatele:

4.1.1 Návštěvnost filmu

Tento ukazatel nám říká, kolik osob zhlédlo daný film po dobu, kdy byl film distribuován v českých kinech. Má nám ukázat „diváckou úspěšnost“ ve smyslu, kolik osob bylo ochotno přijít na film do kina. Tento údaj je snadno interpretovatelný a umožňuje nám jednoduše poměřovat návštěvnost jednotlivých filmů. Údaje o návštěvnosti byly čerpány z internetových stránek Českého filmového centra (ČFC)¹, které uvádí počty návštěvností u dvaceti nejnavštěvovanějších² českých filmů za daný rok. Data z ČFC byla zpracována do samostatného datového souboru.

4.1.2 Tržby filmu

Ukazatel tržeb filmů vypovídá o tom, kolik daný film vydělá „sám o sobě“, neboli jakou celkovou částku diváci zaplatili na lístcích. I zde mají data jasnou vypovídající schopnost. Stejně jako v předchozím případě jsou údaje o tržbách získány z ČFC³.

Tržby filmu vycházejí z návštěvnosti, jejichž přímý vztah je dán vzorcem:

$$NÁVŠTĚVNOST \times CENA \text{ VSTUPNÉHO} = TRŽBY$$

Uvažujeme, že cena vstupenky se v rámci roku nemění a je pro nás konstantním číslem. Přesto se průměrná cena vyvíjí v časovém horizontu.

Z průměrné ceny vstupenky jsme vypočítali jednotlivé meziroční nárůsty, které se blíží míře inflace. Ve sledovaném období 2002 – 2011 docházelo ke zvyšování průměrné ceny vstupného meziročně maximálně o 3%. Výjimkou je rok 2008 a 2010, kdy došlo ke zvýšení o 6 resp. 10%.

¹České filmové centrum/Czech film center, dostupné z: <<http://www.filmcenter.cz/cz/uzitecne-informace/19>>

²Návštěvnost je hlavním kritériem pro označení tzv. TOP 20 českých filmů.

³České filmové centrum/Czech film center, dostupné z: <<http://www.filmcenter.cz/cz/uzitecne-informace/19>>

Tabulka 4.1: *Vývoj ceny vstupného v letech 2002 – 2011*

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrná cena vstupenky (Kč)	88,5	89,3	91,8	90,15	90,65	93,53	94,61	100,33	110,61	112,13

Zdroj: Unie filmových distributorů, dostupné z: <<http://www.ufd.cz/prehledy-statistiky>>

4.1.3 Celková dotace

Celkovou dotaci chápeme jako částku, kterou Fond finančně podpořil filmové dílo. Z kapitoly o Fondu víme, že se dotace dělí na dotace na tvorbu, dotace na výrobu a dotace na distribuci a propagaci. Pro naše potřeby statistické analýzy pracujeme s celkovou dotací, tedy součtem všech těchto čtyř položek. Dále o Fondu víme, že film může dostat kromě dotace tzv. Půjčku nebo Vratnou finanční výpomoc. Tyto částky do našeho modelu nezahrnujeme z důvodu povinnosti jejich vrácení.

Je důležité poznamenat, že ukazatel celkové dotace vstupuje do filmu ještě před uvedením do kin, tedy ovlivňuje podobu filmového díla. Naopak tržby, návštěvnost a divácká úspěšnost z filmu „vystupují“ - jsou ukazateli, které hodnotí výsledek filmového díla.

4.1.4 Hodnocení divácké úspěšnosti ČSFD

Posledním ukazatelem je filmová úspěšnost u diváků. Zde autor využívá internetového portálu Česko-Slovenská filmová databáze (ČSFD). Úspěšnost filmu je vyjádřena v procentech (0–100%). Ohodnotit film z filmové databáze může každý registrovaný uživatel tohoto portálu. Hodnotí se způsobem udělení známky 0 až 5, přičemž známka číslo 5 vyjadřuje nejlepší možné ohodnocení. Z takto udělených známek se vypočítává procentuální úspěšnost filmu. Hodnocení filmu není nijak časově omezeno, takže se může hodnota v průběhu času měnit. Předpokládáme však, že taková změna je pouze v řádech jednotek procent.

Číselné vyjádření úspěšnosti filmu musíme chápat v nejobecnějším pojetí, s ohledem na skladbu uživatelů tohoto portálu. Čistě jako oblíbenost nebo také „líbivost“ filmu. Jsem přesvědčen, že takovéto hodnocení je jediné možné hodnocení, které lze provést napříč spektrem diváků. I přesto, že se zde střetávají komerční a umělecké filmy, nerozlišují se žánry ani styly vizuálního projevu. Pro nás je to dostatečný důvod, a proto jsme se rozhodli hodnocení ČSFD použít.

4.2 Databáze filmů

Tento odstavec popisuje, jakým způsobem byly vybrány filmy, které se staly datovým základem pro statistickou analýzu.

Důležitým předpokladem použití statistické metody bylo nalezení co možná největší skupiny filmů, ke kterým máme všechna potřebná data, tedy všechny čtyři ukazatele. Nejrozumnější se zdálo začít návštěvností a tržbami filmu. Tyto ukazatele najdeme v každoročně vydávané statistice ČFC. Statistika zobrazuje TOP 20 českých filmů. Pozorované období jsme zvolili v letech 2002 až 2011 (zveřejněná data o dotacích začínají

právě rokem 2002). Měli jsme tedy skupinu 200 filmů. Ke každému z filmů jsme z portálu ČSFD přiřadili ukazatel divácké úspěšnosti. Nejtěžším úkolem bylo přiřadit k filmům ukazatel celkové dotace. Ne všechny filmy z počtu 200 byly dotovány. Potřebné informace jsme čerpali ze stránek Ministerstva kultury⁴. Problémem se ukázala být různá kvalita získaných informací ve smyslu nejednotného zápisu, chaotického uspořádání informací a rozdílného formátování. Přes počáteční problémy se podařilo vytvořit finální skupinu, čítající 64 filmů. Všechny tyto filmy mají veřejně dostupné, námi požadované, ukazatele.

4.3 Informace o datovém souboru

Abychom si námi vytvořený datový soubor přiblížili, uvedeme v jakých nominálních hodnotách se ukazatele pohybují. Uvedeny jsou vždy minimální a maximální hodnoty, pro obecnější pohled na databázi uvádíme četnosti rozdělení.

Ukazatel návštěvnosti nabývá hodnot od 5 tisíc do 1 milionu diváků, tržby se pohybují v rozmezí 170 tisíc a 90 milionů Kč. Celkové dotace byly uděleny ve výši 400 tisíc až 20 milionů Kč. Konečně divácká úspěšnost se nachází mezi hodnotami 22 a 83%.

Následující diagram zobrazuje četnost návštěvnosti filmů. V námi zkoumaném vzorku má 33 filmů hodnotu návštěvnosti do 100 tisíc. Následuje 8 filmů s návštěvností 100 – 200 tisíc a rovněž 8 filmů v rozmezím 200 – 300 tisíc. V intervalu 300 – 600 tisíc leží v součtu 11 filmů. Nejnavštěvovanější snímky reprezentuje jeden snímek s návštěvností do 900 tisíc a 3 filmy, v rozmezí 900 tisíc – 1 milion návštěv.

Diagram ukazující četnost tržeb nám říká, že 34 filmů utržilo částku do 10 milionů Kč, v rozmezí 10 – 20 milionů Kč nacházíme 11 filmů. V intervalu 20 – 60 mil. Kč tržeb máme 15 filmů. Filmy s tržbami pod 90 milionů Kč čítáme na čtyři.

Třetí diagram se zabývá celkovou dotací. Zde interpretujeme - jaká je nejčastější výše celkové dotace, která je filmovému dílu přiznána. Zde se částka nejčastěji pohybuje v rozmezí 2 až 6 mil. korun – v součtu u 33 filmů. Neméně byla přidělována dotace s výší do 2 mil. korun (13 filmů) a dotace v intervalu 6 – 8 mil. korun (11 filmů). Dotace v rozmezí 8 – 12 mil. korun byla přidělena v 5 případech. Výjimečně byly přiděleny vyšší dotace – 15 a 20 mil. korun.

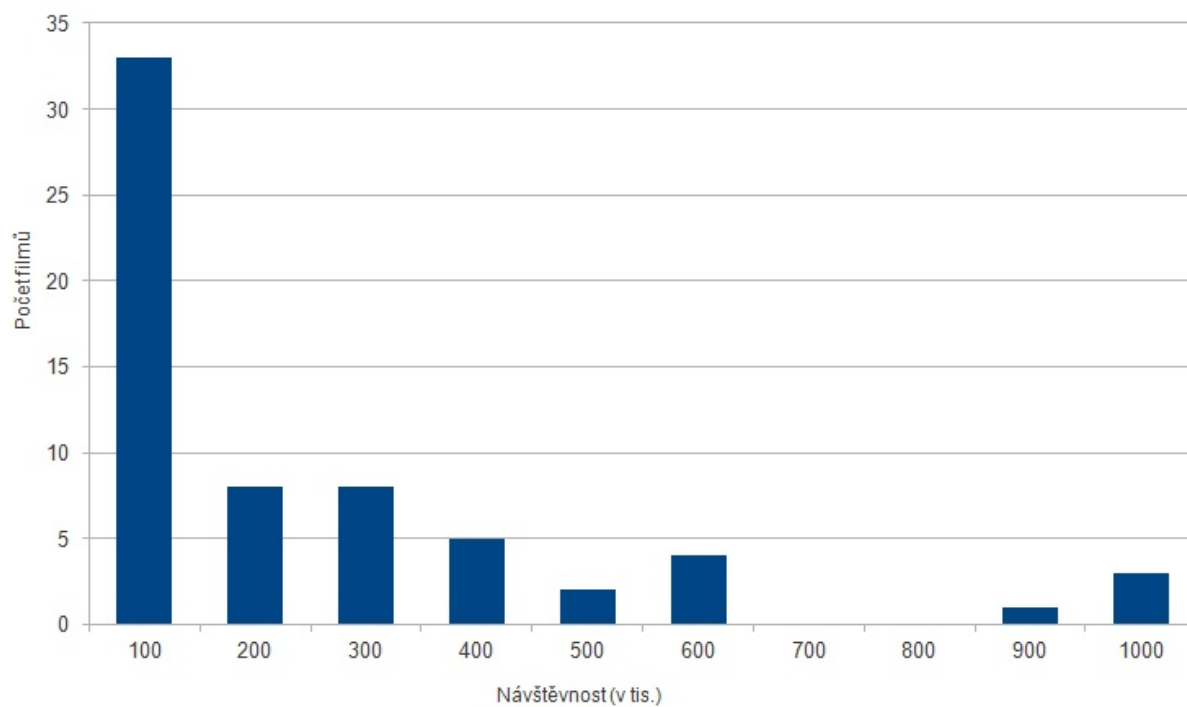
Poslední diagram zobrazuje četnost rozdělení filmů dle jejich divácké úspěšnosti. Nejpočetněji je zastoupena skupina filmů s diváckou úspěšností 60%⁵ u 21 filmů. Druhou nejpočetnější je skupina 70% s 15 filmy. Následně 80% u 10 filmů resp. 50% u 9 filmů. Nejnižší hodnocení – do 40% - je v součtu u 6 filmů.

Diagram nám říká jednu velmi důležitou informaci. Pokud hodnota 60% je modus hodnotou pro databázi, pak tato hodnota rozděluje soubor filmů na dvě skupiny – filmy s více než 60% hodnocením resp. méně než 60%. Ty skupiny můžeme označit jako „méně líbivé filmy“ a „více líbivé filmy“. Můžeme tedy říci, že Fond převážně dotoval filmy, které označujeme jako „více líbivé“.

⁴Podpořené projekty, MKČR, dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/cz/statni-fondy/statni-fond-propodporu-a-rozvoj-ceske-kinematografie/podporene-projekty-225/>>

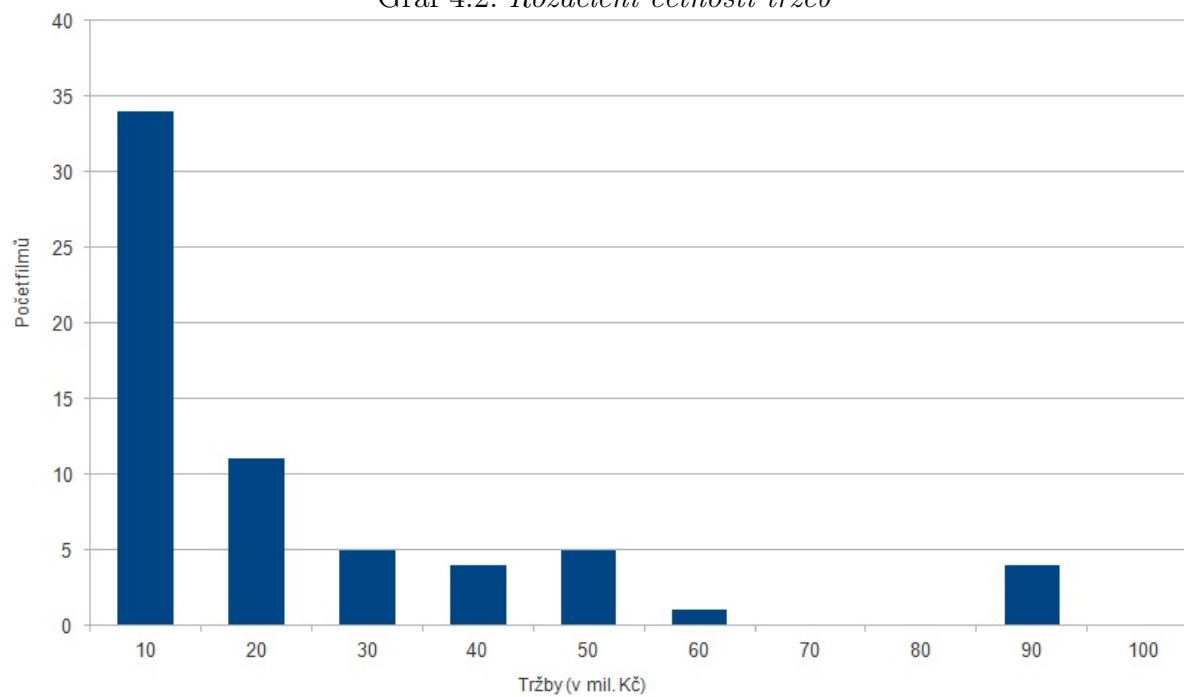
⁵Pro roztrídění hodnot do skupin byly jednotlivé hodnoty diváckých úspěšností zaokrouhleny.

Graf 4.1: *Rozdělení četností návštěvnosti*

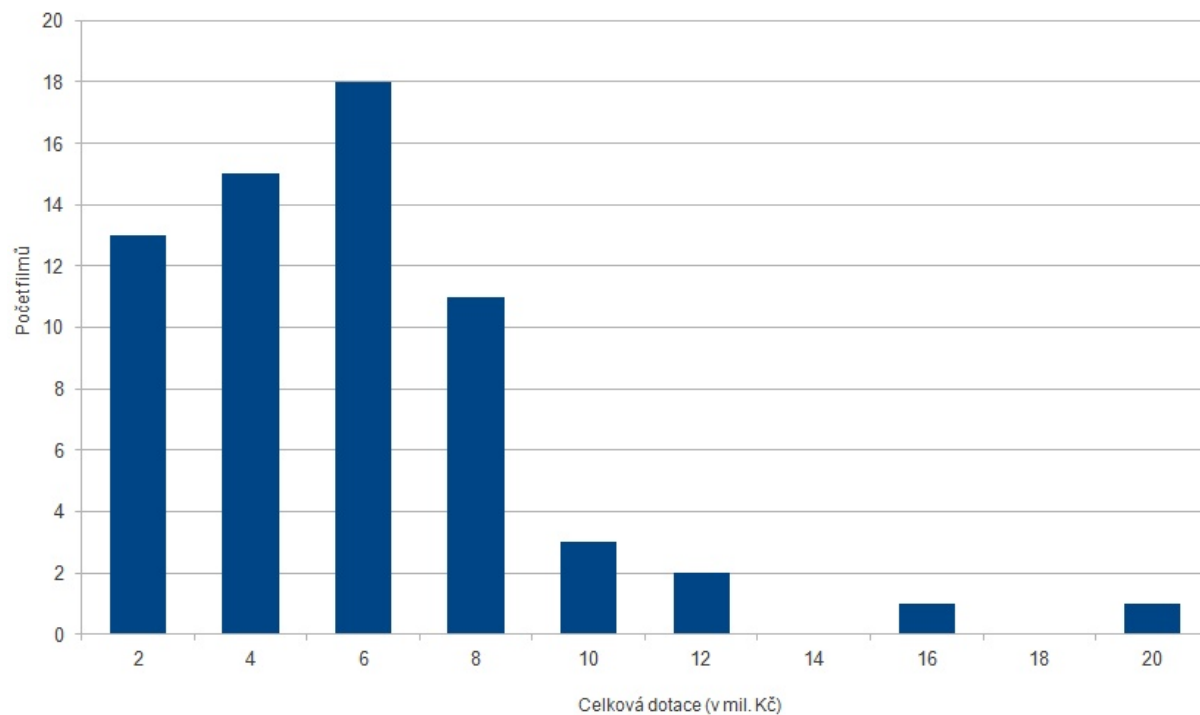
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.2: *Rozdělení četností tržeb*

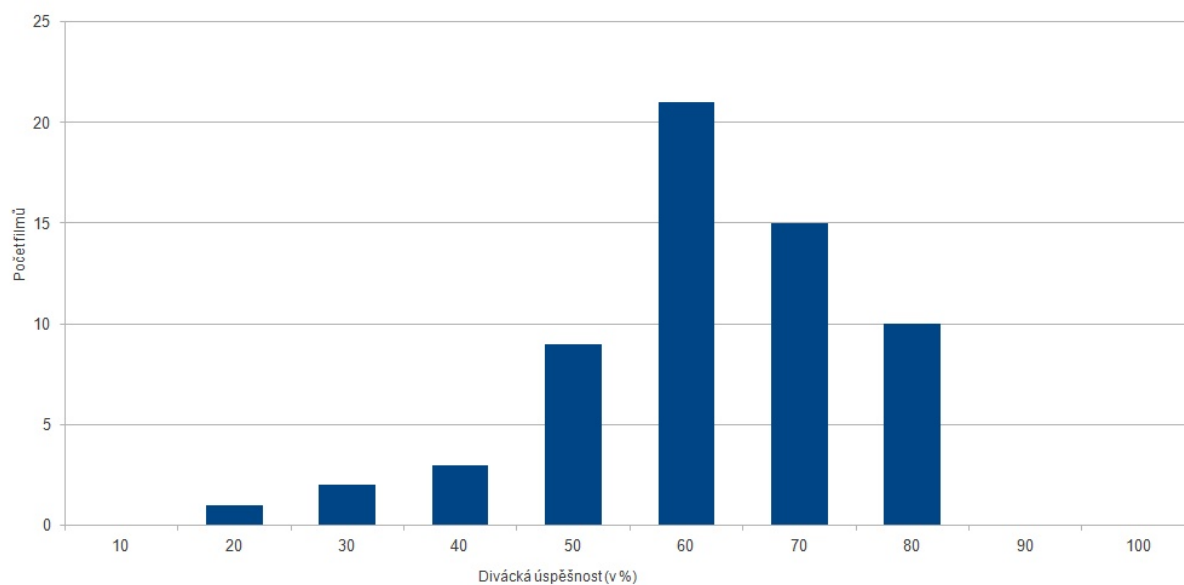
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.3: *Rozdělení četností celkové dotace*

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.4: *Rozdělení četností divácké úspěšnosti*

Zdroj: Vlastní zpracování

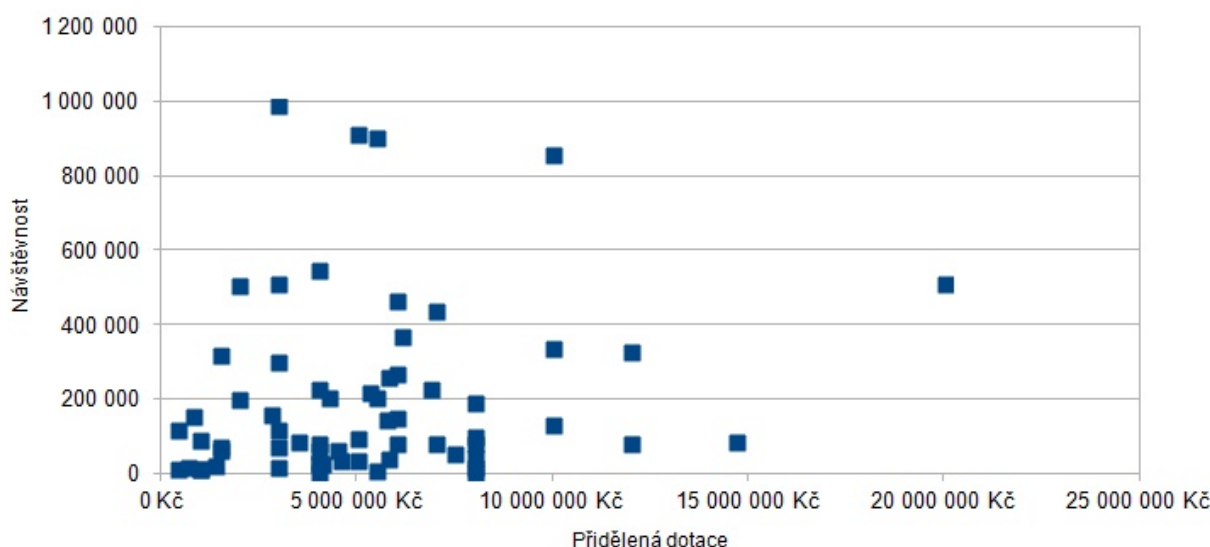
4.4 Zkoumání závislosti

Nyní se podíváme na studii, kde jsme hledali závislosti mezi jednotlivými ukazateli – tržby, návštěvnost, celková dotace, divácká úspěšnost. K nalezení závislostí a jejich grafickému znázornění byl použit matematický program Matlab.

Nejvíce nás zajímá vztah celkové dotace vůči návštěvnosti resp. tržbám a divácké úspěšnosti, neboli zda se s vyšší celkovou dotací zvyšuje návštěvnost resp. tržby či divácká úspěšnost. Zkoumána byla i závislost divácké úspěšnosti a návštěvnosti resp. tržeb.

Jako první byla zkoumána závislost celkové dotace a návštěvnosti. Nejvíce bodů⁶ je koncentrováno ve vodorovné linii s hodnotou do sto tisíc návštěvníků a celkovou dotací 0 až 7,5 mil. korun. Z grafu tedy nemůžeme určit žádnou viditelnou lineární či kvadratickou závislost. Výše dotace nemá vliv na počet návštěvnosti.

Graf 4.5: *Závislost návštěvnosti a přidělené dotace*

Zdroj: Vlastní zpracování

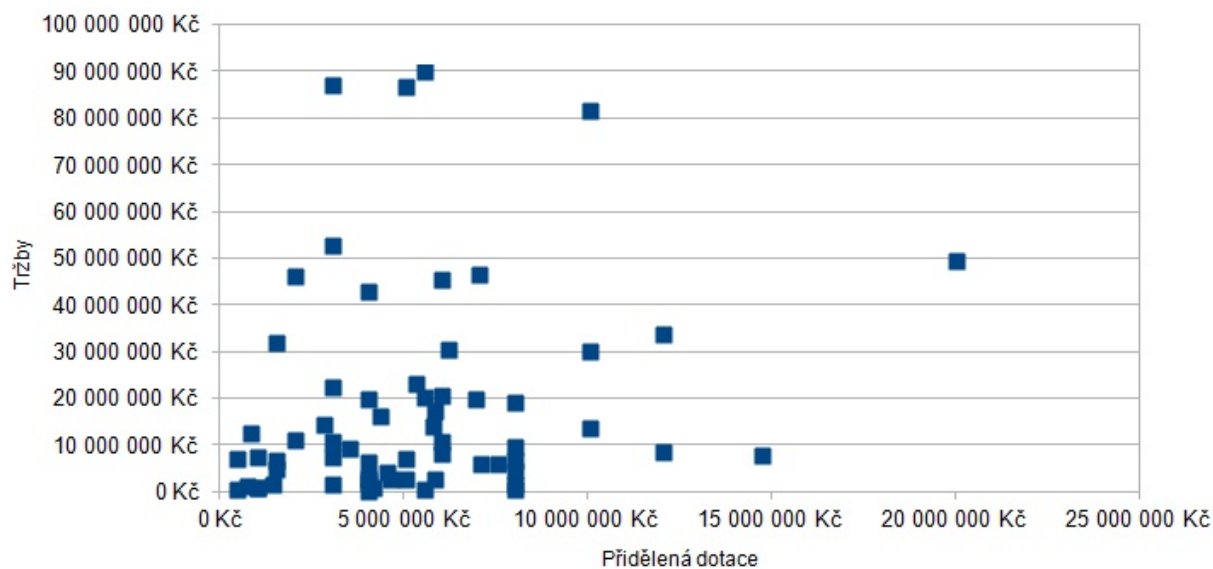
Velmi podobné je to se vztahem tržeb a celkové dotace. Dotované filmy opět tvoří horizontální liniové uskupení na úrovni tržeb s hodnotou 10 mil. Kč a dotací 0 až 7,5 mil. Kč. Nenacházíme žádnou lineární ani kvadratickou závislost.

Graf závislosti celkové dotace a divácké úspěšnosti má tvar pomyslného trojúhelníku, v němž jsou hodnoty rozmístěny. Můžeme odvodit, že filmy s vyšší dotací se přibližují hranici divácké úspěšnosti 80 procent. Je nutné podotknout, že této hranice dosáhly i filmy s téměř nulovými dotacemi.

Při interpretaci závislosti návštěvnosti a divácké úspěšnosti jsme narazili na problém, a to že oba ukazatele z filmu „vystupují“ (jinak je tomu v případě celkové dotace, která do filmu „vstupuje“). Tudíž, zda je závislost vypovídající. Došli jsme k závěru, že je vypovídající, neboť tvrzení: „čím větší je úspěšnost, tím vyšší je návštěvnost“, není v logickém rozporu. Nemůžeme však tuto závislost na základě grafu potvrdit.

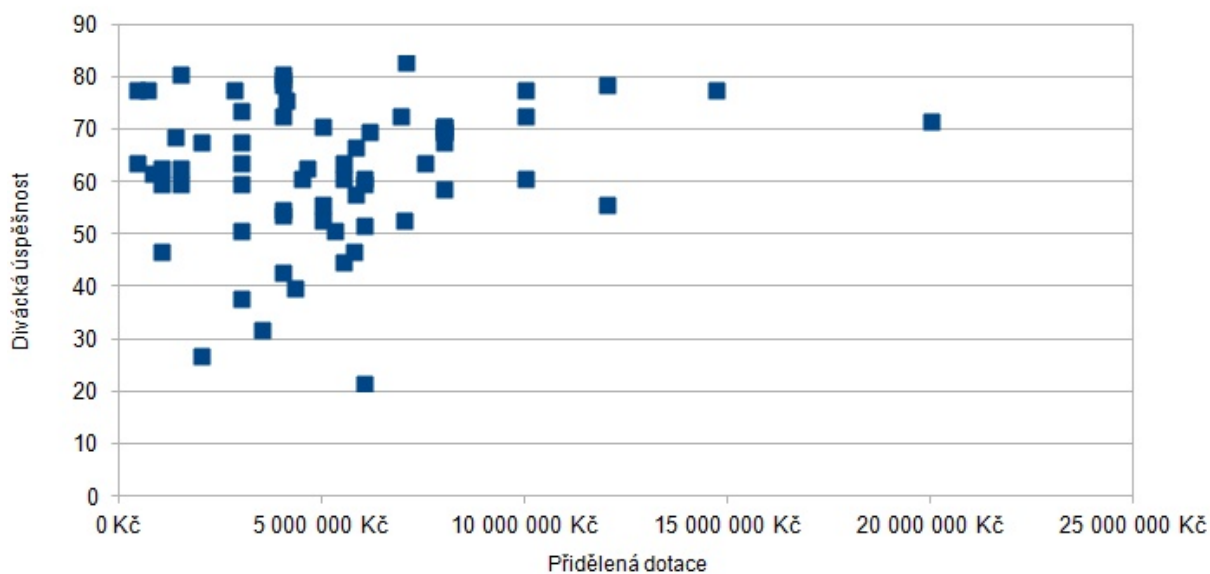
⁶Každý jednotlivý bod na diagramu představuje jeden film z databáze.

Graf 4.6: *Závislost tržeb a přidělené dotace*

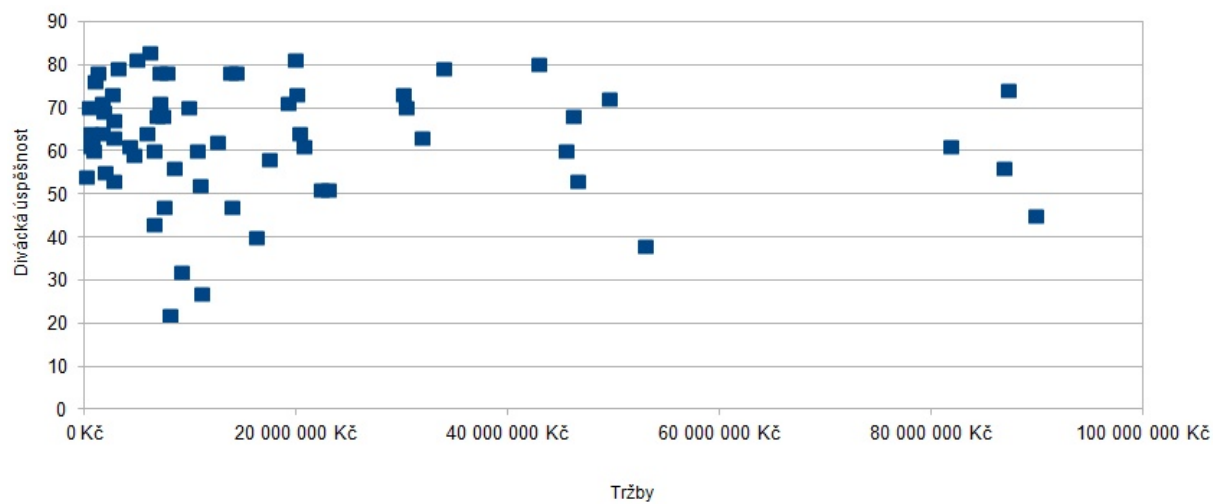
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.7: *Závislost divácké úspěšnosti a přidělené dotace*

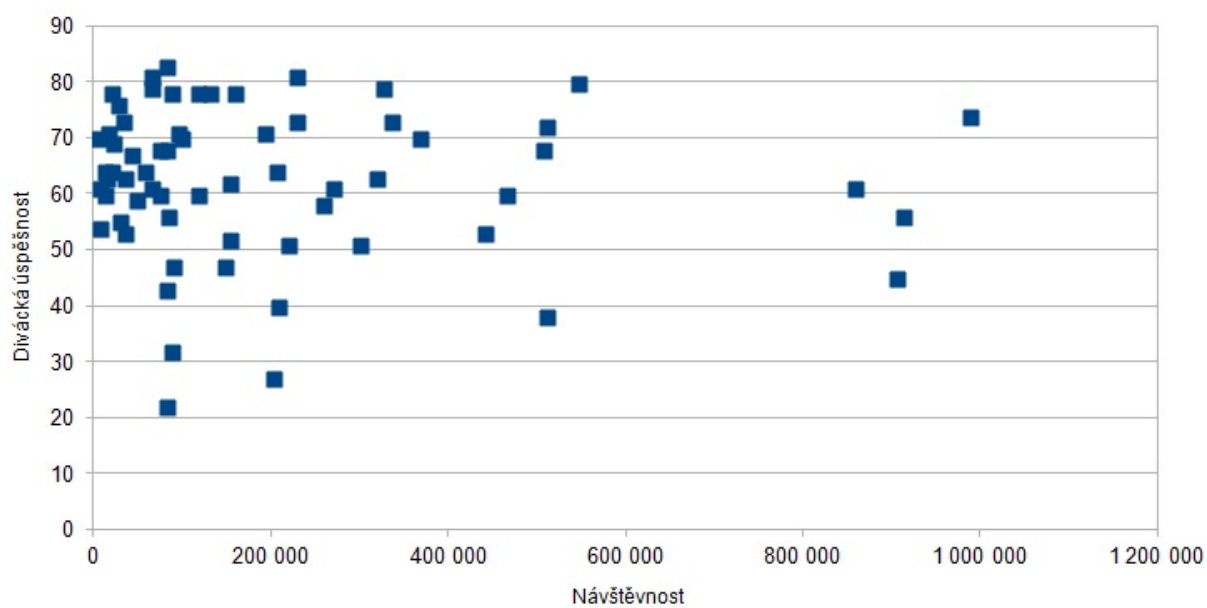
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.8: *Závislost divácké úspěšnosti a tržeb*

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.9: *Závislost divácké úspěšnosti a návštěvnosti*

Zdroj: Vlastní zpracování

Závislost tržeb a divácké úspěšnosti je obdobná, jako závislost v předchozím případě, díky přímému vztahu návštěvnosti a tržeb. Nenacházíme žádnou lineární či kvadratickou závislost.

4.5 Shluková analýza

Shluková analýza, nebo také clusterová analýza, je statistická disciplína, která se zabývá tříděním jednotek určitého souboru. Tyto jednotky rozděluje do shluků. Jednotlivé jednotky v rámci jedné skupiny jsou si navzájem podobnější, než prvky jiné skupiny. Shluková analýza pracuje i s více rozměry jedné jednotky souboru. Umí tedy pracovat se složitějšími databázemi o více proměnných. Shlukovou analýzu dále dělíme na hierarchické a nehierarchické shlukování. V našem výzkumu využíváme hierarchického shlukování, proto si přiblížíme pouze tuto metodu. Hierarchické shlukování je založeno na průniku podmnožin daného souboru jednotek. Lidově můžeme označit tento proces jako postupné „větvení“ souboru na základě podobností.

Nyní bychom si měli objasnit, jak se měří podobnost objektů. Shluková analýza určuje podobnost na základě prostorové vzdálenosti jednotek. Objevuje se ale problém, jak kvantitativně tuto vzdálenost vyjádřit. V souvislosti s tímto vzniklo několik ukazatelů.⁷ Pro příklad si některé uvedeme:

- metrické ukazatele – nejzákladnějším je euklidovská vzdálenost
- korelační koeficient – používáme pro shlukování proměnných
- koeficienty asociace – založený na počtu shod a počtu znaků

Pro náš případ používáme euklidovskou vzdálenost. Zde se nabízí několik typů metody hierarchického shlukování:

- metoda párové vzdálenosti – *group average clustering* – tato metoda určuje vzdálenost na základě průměrné vzdálenosti všech párů objektů z odlišných shluků
- metoda nejbližšího souseda – *single linkage* – vzdálenosti skupin vznikají na základě dvou nejbližších jednotek z odlišných shluků
- metoda nejvzdálenějšího souseda – *complete linkage* – vzdálenost shluků je oproti první metodě určována na základě nejvzdálenějších jednotek z odlišných skupin

Vybrali jsme typ „párové vzdálenosti“, neboť je ze zmíněných typů metod nejobecnější, právě díky průměrování všech párů objektů.

Ke grafickému znázornění používáme dendrogram. Název vznikl z řeckého spojení slov „dendron“ neboli strom a „gramma“- vykreslení. Dendrogram nám ukazuje, jak se prvky shlukují v průběhu celé analýzy. Na svislé ose znázorňujeme míru shlukování, na vodorovné ose pak vzdálenosti mezi prvky. Díky tomu, můžeme diagram číst „zespoda“, tedy od nejmenších shluků, nebo „zeshora“, z celého souboru jednotek.

⁷LUKASOVÁ, Alena a Jana ŠARMANOVÁ. Metody shlukové analýzy. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1985, 210 s.

S Dendrogramem vyvstává otázka, kde na grafu najít optimální míru shlukování – výsledný počet shluků. Zde nám může pomoci přibližný vzorec „*rule of thumb*“⁸.

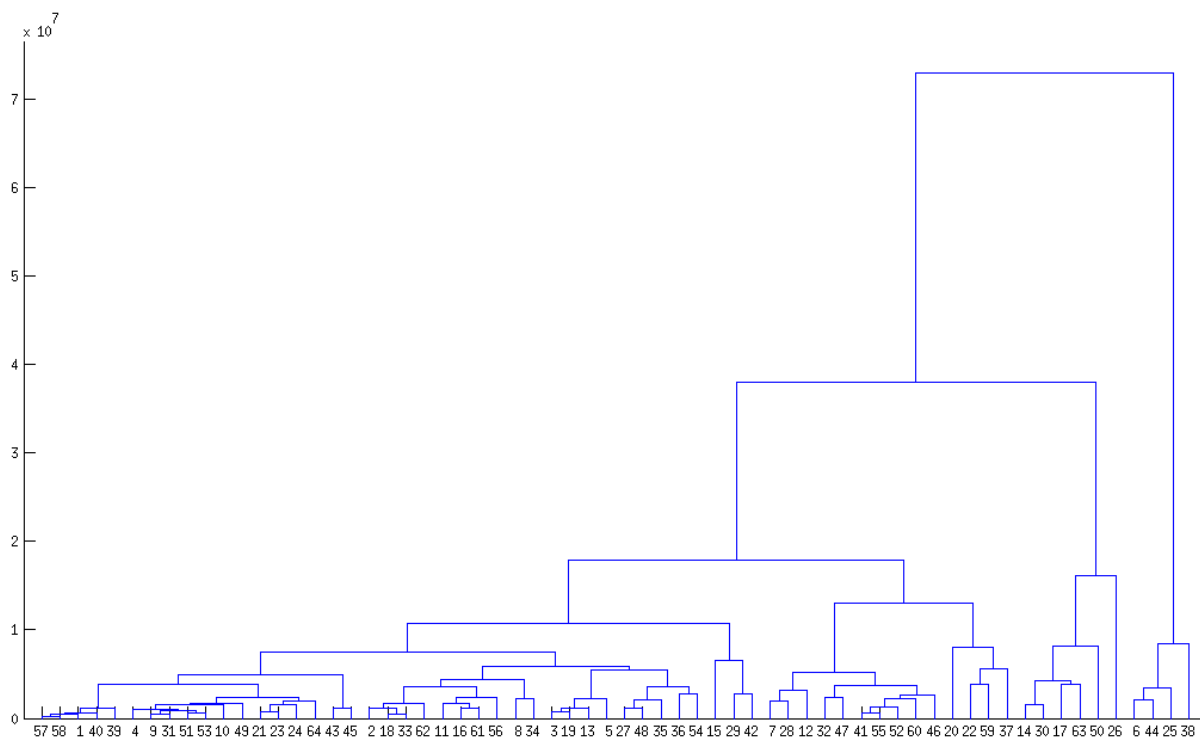
$$k \approx \sqrt{n/2}$$

Číslo vypočtené na základě vzorce pro nás není zavazující a můžeme zvolit menší či větší počet shluků. Vzorec nám pomáhá v případě, kdy jsou rozdíly mezi prvky velmi malé, a tudíž určení hranic shluků z grafu je obtížné.

Důvod, proč shlukovou analýzu v našem zkoumání používáme, je jednoduchý. Velké rozdíly mezi filmy v databázi (velké rozpětí hodnot v rámci jednoho ukazatele) nám neumožňují jejich vzájemné srovnávání. Pomocí shlukové analýzy vytvoříme skupinky, kde už můžeme filmy mezi sebou snáze porovnávat, právě na základě podobnosti jejich ukazatelů. Naším cílem bylo najít v jednotlivých skupinách filmy, které se od ostatních, v rámci skupiny, nějak odlišují – hlavně případy kdy je vysoká dotace a nízká návštěvnost či divácká úspěšnost. Nebo naopak nízká dotace a vysoká návštěvnost či divácká úspěšnost.

Díky matematickému programu *Matlab* jsme provedli hierarchické shlukování. Proces větvení vidíme na dendrogramu. Jednotlivé filmy jsou z důvodu úspory místa v grafu označeny číslem. To označuje jejich místo v abecedně řazeném seznamu v databázi (viz. Příloha).

Graf 4.10: *Dendrogram filmů*

Zdroj: Vlastní zpracování

⁸„Determining the number of clusters in a data set“, přeloženo, dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Determining_the_number_of_clusters_in_a_data_set

Po dosažení hodnot do vzorečku „rule of thumb“ jsme zjistili, do kolika skupin bychom měli filmy roztrdit.

$$k \approx \sqrt{64/2} = 5,66$$

Vyšla nám hodnota 5,66 skupin; zaokrouhleno na 6 skupin. Vypočtené číslo je pro nás vodítkem, avšak při hledání těchto 6 shluků v dendrogramu jsme usoudili, že bude vhodnější utvořit 9 shluků. Toto rozhodnutí je čistě založeno na vizuální odlišitelnosti shluků viditelné na dendrogramu. Kdybychom striktně dodrželi počet 6 shluků, museli bychom sloučit filmy, které byly velmi rozdílné (po konkrétním dohledání filmů v databázi). Vznikly nám díky tomu navíc tři shluky po 2 resp. 3 resp. 4 prvcích (viz. Tabulka 4.2 – shluk 3; 5; 7).

Tabulka 4.2: Rozdělení datového souboru do shluků. Vycházíme z dendrogramu.

	Číselné označení filmu	Počet filmů
Shluk 1	57; 58; 1; 40; 39	5
Shluk 2	4; 9; 31; 51; 53; 10; 49; 21; 23; 24; 64	11
Shluk 3	43; 45	2
Shluk 4	2; 18; 33; 62; 11; 16; 61; 56; 8; 34; 3; 19; 13; 5; 27; 48; 35; 36; 54	19
Shluk 5	15; 29; 42	3
Shluk 6	7; 28; 12; 32; 47; 41; 55; 52; 60; 46	10
Shluk 7	20; 22; 59; 37	4
Shluk 8	14; 30; 17; 63; 50; 26	6
Shluk 9	6; 44; 25; 38	4

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé shluky krátce okomentujeme:

V prvním shluku nacházíme 5 filmů. Jde o filmy s nízkou návštěvností (12 – 21 tisíc diváků). S tržbami pohybujícími se v rozmezí 600 000 až 1 750 000 korun a diváckým hodnocením 60 až 69% a výjimkou 78%. Tři z pěti filmů byly schopni utržit větší částku, než jaká jim byla přidělena celková dotace. Z pětice se vyjímá film s názvem ...a bude hůř⁹. Z celé databáze filmů má jedno z nejvyšších ohodnocení (78%) a se svojí dotací 680 000 korun dokázal téměř zdvojnásobit na tržby ve výši 1 210 000 korun.

Druhý shluk obsahuje filmy, které nedokázaly vytvořit tržby větší než celkovou dotaci. Výše dotací je mnohem vyšší, než v případě prvního shluku. Pohybují se od částky 3 000 000 do 8 000 000 korun. U tří z jedenácti filmů byl rozdíl v dotaci a tržbách extrémní. Jimi jsou film Kruh¹⁰ s tržbou 173 000 korun a dotací 4 000 000 korun, Kytice¹¹ s tržbou 956 000 korun a dotací 4 110 000 korun a film Lesní chodci¹² s tržbou 523 000 korun a dotací 5 500 000 korun. Film Kruh navíc nebyl úspěšný ani v diváckém hodnocení – pouhých 54%. Naopak Kytice dosáhla 76% a Lesní chodci 61% úspěšnosti.

Třetí shluk tvoří pouze dva filmy – Přezít svůj život¹³ a Rodina je základ státu¹⁴. Tyto

⁹...a bude hůř, drama, 2007, ČR, režie: Petr Nikolaev, 84 minut

¹⁰Kruh, drama, 2001, ČR, režie: Plívová, Reňáková, 72 minut

¹¹Kytice, mysteriózní drama, 2000, ČR, režie: F.

¹²Lesní chodci, romantický, celovečerní, 2003, ČR/SR/FR, režie: Ivan Vojnar, 95 minut

¹³Přezít svůj život, animovaný, 2010, ČR/SR, režie: Jan Švankmajer, 105 minut

¹⁴Rodina je základ státu, road movie, 2011, ČR, režie: Robert Sedláček, 103 minut

filmy mají největší rozdíl mezi tržbami a dotací. Oba dva byly dotovány 8 mil. korun. Malé tržby jsou odrazem nízké návštěvnosti – *Přežít svůj život* 5 394 diváků (tržby 492 tis. Kč), *Rodina je základ státu* 16 123 diváků (1,6 mil. Kč). U filmu *Přežít svůj život* tvoří tržby pouhých 6% celkové dotace filmu. V případě *Rodina je základ státu* tržby dělají 20% dotace. Divácké hodnocení filmů je z kategorie vyšších – 70 resp. 71%. Problém vyvstává u filmu *Přežít svůj život* kultovního českého režiséra Jiřího Švankmajera. Celosvětový obdiv¹⁵ k jeho osobitému stylu tvorby filmů může nejspíše převážet „ekonomickou“ ztrátu. Jak bylo zmíněno dříve, v této práci není prostor ani snaha hodnotit uměleckou hodnotu díla a porovnávat jí s hodnotou ekonomickou.

Čtvrtý shluk je velmi početný, obsahuje 19 filmů a jsou v něm jak filmy, které vydělaly více než obdržená dotace, tak filmy s tržbou nižší než celková dotace. Jejich návštěvnost se pohybuje v rozmezí 100 až 200 tisíc diváků. Musíme zmínit filmy *Ulovit miliardáře*¹⁶ a *Mach, Šebestová a kouzelné sluchátko*¹⁷. Jsou to naprosté protipóly filmům z třetího shluku (*Přežít svůj život*, *Rodina je základ státu*). Podařilo sem jim získat dotaci z Fondu, vytvořit tržby přesahující dotaci (v případě *Mach, Šebestová a kouzelné sluchátko* je tržba 5,5 násobek dotace), ale divácká hodnocení jsou nejnižší z celé databáze, 22% resp. 27%. Opět se zde objevuje otázka ekonomického a uměleckého hodnocení, na kterou nemůžeme odpovědět.

V pátém shluku najdeme pouze tři filmy. Jde o filmy střední-níže návštěvnosti (80-130 tisíc), s velmi vysokou dotací (10 – 14 mil. korun), tržbami v rozpětí 7 až 13 mil. korun a hodnocením 56% a dvakrát 78%. Film *Habermannův mlýn*¹⁸ převýšil svojí 10 milionovou dotaci tržbami o necelé 4 mil. korun. Diváky byl ohodnocen na 78%. Stejné hodnocení má film *Protektor*¹⁹. Ten však ze 14 milionové dotace dokázal vytvořit tržby 8 mil. korun. Poslední film *Mamas & Papas*²⁰ má velmi podobné dotace a tržby jako *Protektor*, diváky už úspěšný moc nebyl. Získal 56%.

V šestém shluku o 10 filmech se výrazněji odlišují filmy *Máj*²¹ a *Rok d'ábla*²². Oba zmíněné filmy dosáhly středně vysoké návštěvnosti 200 tisíc a tržeb pod hranici 20 mil. korun, s dotací 4 mil. korun. Dle ekonomických čísel takřka identické filmy, jejich divácké hodnocení se však velmi liší – 40 resp. 81%.

Sedmou skupinu tvoří čtyři filmy, které mají velmi podobnou návštěvnost v řádech 300 tisíc a tržby ve výši 30 mil. korun. Nalezneme zde film *Občanský průkaz*²³, jenž obdržel vysokou dotaci ve výši 12 mil. korun a u diváků si získal hodnocení 79 procent líbivosti. Dále je zde film *Kráska v nesnázích*²⁴ s „pouhou“ dotací 1,5 mil. korun, úspěšností 63%, ale identickými tržbami (31 mil. korun) jako *Občanský průkaz*.

¹⁵Jiří Švankmajer byl v roce 2009 oceněn Křišťálovým glóblem za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii na festivalu v Karlových Varech. Dále roku 2010 obdržel Cenu za celoživotní dílo na festivalu konané ve španělském městě Segovia. Film *Přežít svůj život* měl svojí premiéru na festivalu v Benátkách, kde se těšil velkému ohlasu a byl uveden na dalších dvanácti světových přehlídkách filmů, například v Londýně, Torontu, Calgary a jiné.

¹⁶*Ulovit miliardáře*, Komedie, 2009, ČR, režie: Tomáš Vorel st., 88 minut

¹⁷*Mach a Šebestová a kouzelné sluchátko*, rodinný, komedie, 2001, ČR, režie: Václav Vorlíček, 94 minut

¹⁸*Habermannův mlýn*, celovečerní, historický, 2010, ČR/Německo/Rakousko, režie: Juraj Herz, 104 minut

¹⁹*Protektor*, drama, celovečerní, 2009, ČR, režie: Marek Najbrt, 98 minut

²⁰*Mamas & Papas*, psychologický, celovečerní, 2010, ČR, režie: Alice Nellis, 111 minut

²¹*Máj*, poetický, 2008, ČR, režie: F.

²²*Rok d'ábla*, drama-komedie, celovečerní, 2002, ČR, režie: Petr Zelenka, 88 minut

²³*Občanský průkaz*, komedie, celovečerní, 2010, ČR, režie: Ondřej Trojan, 129 minut

²⁴*Kráska v nesnázích*, drama, celovečerní, 2006, ČR, režie: Jan Hřebejk, 110 minut

Předposlední, osmý shluk, sdružuje filmy s velmi vysokou návštěvností dosahující půl milionu návštěv. Snímek Lidice²⁵ (72%) získal z Fondu doposud nejvyšší přidělenou dotaci, která se rovná 20 mil. korun. Divákům se velmi líbil film Želary²⁶, který ohodnotili na 80%. Byl dotován 4 mil. korun. Stejně velkou sledovanost jako Želary, měl snímek Sněženky a machři po 25 letech²⁷, ale už s hodnocením pouhých 38 procent a dotací 3 mil. korun.

Poslední devátá skupina obsahuje nejsledovanější české filmy za posledních 10 let. Jsou jimi Bathory²⁸, Pupendo²⁹, Líbáš jako bůh³⁰, Obsluhoval jsem anglického krále³¹. Jejich návštěvnost je pod hranicí jednoho milionu diváků. Výše dotace je v porovnání s tržbami skoro „zanedbatelná“. U filmu Obsluhoval jsem anglického krále (61%) tvoří 8 mil. korun, u zbylých tří filmů se pohybuje okolo 4 mil. korun. Divácká úspěšnost však není nijak ohromující, s výjimkou filmu Pupendo (74%). Líbáš jako bůh 45%; Bathory 56%. Otázkou je, zda dotovat takového velkoфильmy.

4.6 Shrnutí

V předešlých odstavcích jsme si přiblížili strukturu filmů, které obdrželi různé výše dotací z Fondu v letech 2002 – 2011. Můžeme si tak udělat celkem jasný obraz o tom, jaké filmy Fond podporuje – od snímků s velmi malou návštěvností a takřka nulovými tržbami až po „kasovní trháky“ s obrovskou návštěvností. Je důležité dodat, že kromě tržeb a návštěvnosti musíme brát v úvahu diváckou úspěšnost. Jak se ukázalo, líbivost filmu je v případě naší databáze velmi volatilní proměnná.

Došli jsme k závěru, že se mezi proměnnými filmu nenachází signifikantní závislost. Nejvíce nás zajímal vliv celkové dotace na ostatní vybrané proměnné. Lineární či kvadratickou závislost jsme ve vztahu dotace a návštěvnosti resp. Tržeb nenašli. Můžeme říci, že je určitá souvislost mezi výší dotace a diváckou úspěšností. Vyšší dotací se zvyšuje divácké hodnocení. Avšak i filmy s velmi malou dotací dosahují vysokých hodnocení. Tato závislost není příliš významná.

²⁵Lidice, historický, celovečerní, 2011, ČR/SR, režie: Petr Nikolaev, 121 minut

²⁶Želary, romantický, drama, 2003, ČR/SR/Rakousko, režie: Ondřej Trojan, 142 minut

²⁷Sněženky a machři po 25 letech, komedie, 2008, ČR/SR, režie: Viktor Tauš, 100 minut

²⁸Bathory, historický, celovečerní, 2008, ČR/SR/Maďarsko/Velká Británie, režie: Juraj Jakubisko, 138 minut

²⁹Pupendo, komedie, 2003, ČR, režie: Jan Hřebejk, 120 minut

³⁰Líbáš jako Bůh, romantický, celovečerní, 2009, ČR, režie: 116 minut

³¹Obsluhoval jsem anglického krále, drama, 2006, ČR/SR/Německo/Maďarsko, režie: Jiří Menzel, 120 minut

Závěr

První kapitola se věnuje vývoji kinematografie v českých zemích od počátku 20. století. V prvních dvou částech se zaměřuje hlavně na vztah státu a kinematografie do roku 1989. Popisuje existenci filmových institucí, zejména Československého státního filmu, tehdejšího socialistického Československa, které měly výhradně v dikci výrobu, tvorbu, distribuci filmu. V třetí části kapitoly je přiblížena situace po roce 1989. Vstup zahraničních produkcí na český trh, který měl „raketový“ nástup díky levné a kvalifikované pracovní síle. Je popsán i následný úpadek těchto produkcí, z důvodů zavedení filmových pobídek v okolních zemích a ztráty konkurenceschopnosti díky vstupu České republiky do EU.

V druhé kapitole jsou zdůrazněny argumenty pro veřejnou podporu filmového průmyslu. Mezi neoddiskutovatelné z nich patří kulturní přínos filmového průmyslu v tvorbě národní identity, kultivaci lidského kapitálu. Kinematografie vzdělává, ukazuje na soudobé problémy a připomíná historické události. Jako hlavní ekonomický přínos filmového průmyslu je jeho multiplikační efekt. Hlavními efekty jsou tvorba nových pracovních míst, tedy zvyšování zaměstnanosti a tvorba zisků resp. odvod daní. Na základě studie, zpracované Ministerstvem kultury, s názvem Vyhodnocení Programu pro podporu filmového průmyslu v ČR za 2010 se dozvídáme, že výše čisté výnosnosti dotace pro veřejný rozpočet činí 18%. Poslední zmíněnou ekonomickou přínosem je využití naší konkurenční výhody na trhu v oblasti výroby filmu.

Samotný Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie je popsán ve třetí kapitole. Důvodem vzniku fondu, jako mimorozpočtového fondu, je účelovost, ve smyslu snazšího rozpoznání potřeb a problémů v dané oblasti. Mimorozpočtový fond vybrané prostředky znovu do odvětví vrací v podobě podpor a dotací. Zbylá část kapitoly se věnuje ekonomickým stránkám Fondu, a také jeho organizační struktuře, způsobu poskytování podpory a žádosti o ni. Fond v období 2007 až 2011 každoročně podporoval projekty dotacemi v řádech 200 mil. korun. Největší část tvoří dotace na výrobu ve výši 150 mil. korun, zbylé prostředky byly rozděleny mezi dotace na tvorbu, distribuci, modernizaci a propagaci.

Stěžejní část práce se nachází ve čtvrté kapitole. Zde se nachází analýza dotovaných filmů Fondem. Celkový počet analyzovaných filmů je 64. Na začátku kapitoly jsme definovali tzv. proměnné filmu, jimi jsou návštěvnost, tržby, celková dotace a divácká úspěšnost – tedy hodnoty, které máme ke každému z dotovaných filmů. Po provedení rozdělení četností těchto proměnných jsme zjistili, že nejčastěji jsou dotovány filmy s návštěvností do 100 tisíc diváků a tržbami do 10 mil. korun. Nejčastější udělená dotace se pohybuje v intervalu 4 – 6 mil. korun. Konečně, nejčastější udělená hodnota divácké úspěšnosti je 60%. Zjistili jsme, že Fond více dotoval filmy s úspěšností větší než 60%, než filmů s menším hodnocením než 60%.

Při analýze vztahů mezi proměnnými jsme neobjevili významné lineární ani kvadratické závislosti. Zajímalo nás, zda výše celkové dotace ovlivní ostatní proměnné filmu. Můžeme říci, že je určitá souvislost mezi výší dotace a diváckou úspěšností. Vyšší dotací se zvyšuje divácké hodnocení. Avšak i filmy s velmi malou dotací dosahují vysokých hodnocení. Tato závislost není příliš významná.

Shluková analýza nám podala obraz o tom, jaké filmy byly v letech 2002 až 2011 Fondem podporovány. I při stejné výši obdržené dotace se filmy diametrálně liší jak návštěvností a tržbami tak diváckou úspěšností. Dotované filmy byly zastoupeny nejnavštěvovanějšími filmy poslední deseti let s obrovskými tržbami, tak filmy s návštěvností

okolo 5 tisíc diváků. Divácká úspěšnost nabývala hodnot od 20 do 80%, jak u filmů vysoké, tak střední i nízké návštěvnosti.

Jako rozšíření zpracované analýzy, by stálo za uvažení provést analýzu nedotovaných filmů a porovnat je s filmy dotovanými. Zjistit, zda je podobná skladba filmů ve shlucích či zda je, stejně jako v případě dotovaných filmů, rozpětí hodnot jednotlivých ukazatelů (tržby, návštěvnost, divácká úspěšnost) také tak velké.

Za osobní přínosy práce považujeme detailní seznámení se s hospodařením Fondu, jeho organizační strukturou. Obohacující byla osobní schůzka s členkou Rady Fondu, díky které jsem měl možnost poznat, jak funguje proces rozhodování o udělení dotace. Velký přínos měla aplikovaná shluková metoda, skrze kterou jsem se naučil využít pokročilé statistické metody analýzy.

Literatura

- [1] BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. 1. vyd. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011, 639 s. ISBN 978-80-7331-217-6 (Váz.).
- [2] CIKÁNEK, Martin. *Kreativní průmysly: příležitost pro novou ekonomiku*. 1. vyd. V Praze: Institut umění - Divadelní ústav, 2009, 79 s. ISBN 978-80-7008-231-7.
- [3] HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Kultura a masmédia v tržních podmínkách: veřejná podpora a alternativní zdroje financování*. Dot. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996, 207 s. ISBN 80-7079-857-2.
- [4] KALLISTA, Jaromír. *Antologie pro 1. ročník FAMU: Texty k úvodům do oboru Produkce*. Praha: FAMU, 33 s. Dostupné z: <<http://www.famu.cz/pro-studenty/uvody-a-praktika/antologie-pro-1-rocniky-famu/>>
- [5] KLIMEŠ, Ivan. *Jazykové verze českých filmů a filmový průmysl v ČSR ve 30. letech*. Iluminace. 2004, roč. 16, č. 2, s. 16.
- [6] LUKASOVÁ, Alena a Jana ŠARMANOVÁ. *Metody shlukové analýzy*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1985, 210 s.
- [7] MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Vyhodnocení programu pro podporu filmového průmyslu za rok 2010*. Dostupné z: <www.ppfp.cz/file/189/vyhodnoceni-ppfp.doc>
- [8] MYERSCOUGH, John. *The Economic Importance of the Arts in Britain (London Police Study Institute)*. 2008. ISBN: 978-08-5374-354-5.
- [9] STRNAD, Pavel. *Český film si na sebe nikdy nevydělá*. Hospodářské Noviny. 7. 12. 2012.
- [10] URBÁNEK, Václav a kol. *Veřejné finance. II, Soubor textů k předmětu*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005. 179 s. ISBN 80-245-0931-8.
- [11] Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon audiovizí).
- [12] Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.
- [13] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.
- [14] Zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie.

Přílohy

Tabulka 4.3: *Databáze dotovaných filmů*

	Název filmu	Návštěvnost	Tržby	Tvorba	Výroba	Distribuce	Celková dotace	ČSFD
1	...a bude huň	18 659	1 209 902 Kč	0 Kč	0 Kč	680 000 Kč	680 000 Kč	78
2	3 sezóny v pekle	81 031	6 813 361 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	2 000 000 Kč	8 000 000 Kč	68
3	Ať žijí rytíři!	89 006	7 506 505 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	47
4	Autopohádky	27 966	1 957 073 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	55
5	Babí léto	64 334	4 867 098 Kč	0 Kč	0 Kč	1 500 000 Kč	1 500 000 Kč	81
6	Bathory	911 855	86 752 291 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	56
7	Čert ví proč	258 260	17 473 665 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	800 000 Kč	5 800 000 Kč	58
8	Dešťová víla 2D	152 443	10 910 913 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	52
9	Děvčátko	35 078	2 792 453 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	53
10	Divoké včely	42 208	2 782 000 Kč	5 000 000 Kč	0 Kč	800 000 Kč	5 800 000 Kč	67
11	Fimfárum - Do třetice vš.dob.	73 224	7 362 875 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	68
12	František je děvkař	146 997	13 901 341 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	750 000 Kč	5 750 000 Kč	47
13	Grandhotel	74 329	6 585 224 Kč	0 Kč	0 Kč	1 500 000 Kč	1 500 000 Kč	60
14	Gyml	464 769	45 435 637 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	1 000 000 Kč	6 000 000 Kč	60
15	Habermannův mlýn 2D	130 858	13 721 947 Kč	0 Kč	10 000 000 Kč	0 Kč	10 000 000 Kč	78
16	Chyťte doktora	81 565	6 537 475 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	43
17	Jedna ruka netleská	507 295	46 192 534 Kč	0 Kč	2 000 000 Kč	0 Kč	2 000 000 Kč	68
18	Karamazovi	81 103	6 149 640 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	2 030 000 Kč	7 030 000 Kč	83
19	Katka	117 611	7 072 154 Kč	0 Kč	0 Kč	400 000 Kč	400 000 Kč	78
20	Kráska v nesnázích	318 270	31 824 255 Kč	0 Kč	1 500 000 Kč	0 Kč	1 500 000 Kč	63
21	Kruh	6 416	173 328 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	54
22	Kuky se vrací 2D	335 824	30 124 418 Kč	0 Kč	10 000 000 Kč	0 Kč	10 000 000 Kč	73
23	Kytice	27 675	956 125 Kč	4 000 000 Kč	110 000 Kč	0 Kč	4 110 000 Kč	76
24	Lesní chodci	7 209	523 444 Kč	5 000 000 Kč	0 Kč	500 000 Kč	5 500 000 Kč	61
25	Líbáš jako bůh	904 589	89 850 536 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	1 500 000 Kč	5 500 000 Kč	45

	Název filmu	Návštěvnost	Tržby	Tvorba	Výroba	Distribuce	Celková dotace	ČSFD
26	Lidice	511 064	49 581 197 Kč	0 Kč	20 000 000 Kč	0 Kč	20 000 000 Kč	72
27	Mach, Šebestová a kouz. sluch.	202 475	11 100 683 Kč	0 Kč	2 000 000 Kč	0 Kč	2 000 000 Kč	27
28	Máj	206 921	16 206 441 Kč	0 Kč	3 500 000 Kč	800 000 Kč	4 300 000 Kč	40
29	Mamas & Papas	82 654	8 513 970 Kč	0 Kč	12 000 000 Kč	0 Kč	12 000 000 Kč	56
30	Medvídek	440 135	46 605 489 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	1 000 000 Kč	7 000 000 Kč	53
31	Mistři	34 900	2 702 615 Kč	100 000 Kč	4 500 000 Kč	0 Kč	4 600 000 Kč	63
32	Nejkrásnější hádanka	300 478	22 338 380 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	51
33	Normal	56 665	5 952 035 Kč	0 Kč	7 000 000 Kč	500 000 Kč	7 500 000 Kč	64
34	O rodičích a dětech	98 614	9 847 453 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	70
35	O život	87 591	9 149 255 Kč	0 Kč	3 500 000 Kč	0 Kč	3 500 000 Kč	32
36	Občan Havel	159 392	14 382 108 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	1 800 000 Kč	2 800 000 Kč	78
37	Občanský průkaz 2D	326 858	33 905 750 Kč	0 Kč	12 000 000 Kč	0 Kč	12 000 000 Kč	79
38	Obsluhoval jsem ang. Krále	857 359	81 704 549 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	2 000 000 Kč	10 000 000 Kč	61
39	Okno nad Prahou 2D	21 323	1 761 222 Kč	0 Kč	1 382 000 Kč	0 Kč	1 382 000 Kč	69
40	Otesánek	12 133	602 454 Kč	0 Kč	0 Kč	400 000 Kč	400 000 Kč	64
41	Peklo s princeznou	269 593	20 644 324 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	61
42	Protektor	88 097	7 727 617 Kč	0 Kč	12 000 000 Kč	2 700 000 Kč	14 700 000 Kč	78
43	Přežít svůj život 2D	5 394	492 038 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	70
44	Pupendo	988 351	87 242 241 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	74
45	Rodina je základ státu	16 123	1 640 612 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč	71
46	Rok d'ábla	228 113	19 833 267 Kč	0 Kč	2 000 000 Kč	2 000 000 Kč	4 000 000 Kč	81
47	Roming	219 153	23 037 789 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	1 300 000 Kč	5 300 000 Kč	51
48	Skřítek	117 993	10 698 692 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	60
49	Smradi	63 960	4 216 048 Kč	0 Kč	4 500 000 Kč	0 Kč	4 500 000 Kč	61
50	Sněženky a machři po 25 let.	510 240	52 931 406 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	38

	Název filmu	Návštěvnost	Tržby	Tvorba	Výroba	Distribuce	Celková dotace	ČSFD
51	Sílení	32 580	2 629 476 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	73
52	Štěstí	228 006	20 047 113 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	900 000 Kč	6 900 000 Kč	73
53	Tmavomodrý svět	63 848	3 212 654 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	79
54	Tobruk	153 603	12 557 458 Kč	0 Kč	700 000 Kč	100 000 Kč	800 000 Kč	62
55	U mě dobrý	204 840	20 346 830 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	500 000 Kč	5 500 000 Kč	64
56	Ulovit miliardáře	81 507	8 100 638 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	1 000 000 Kč	6 000 000 Kč	22
57	Únos domů	13 522	744 834 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	63
58	Útek do Budína	12 315	909 146 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč	1 000 000 Kč	60
59	Václav	367 788	30 314 489 Kč	150 000 Kč	6 000 000 Kč	0 Kč	6 150 000 Kč	70
60	Venkovský učitel	192 936	19 191 630 Kč	0 Kč	6 000 000 Kč	2 000 000 Kč	8 000 000 Kč	71
61	Výlet	94 706	7 076 994 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	0 Kč	5 000 000 Kč	71
62	Zoufalci	47 257	4 705 125 Kč	0 Kč	6 500 000 Kč	1 500 000 Kč	8 000 000 Kč	59
63	Želary	546 034	42 881 284 Kč	4 000 000 Kč	0 Kč	0 Kč	4 000 000 Kč	80
64	Žralok v hlavě	18 700	1 601 598 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	0 Kč	3 000 000 Kč	64

Zdroj: Vlastní zpracování